

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete 15 hp – Kandidatuppsats
Medie- och kommunikationsvetenskap

Hora, Madonna eller Projektör?

En kvalitativ semiotisk studie med fokus på hur svenska framstående politiker förhåller sig till traditionella genusstereotyper på Instagram.

Författare: Emma Berneheim
Författare: Amanda Birch-Jensen

Handledare: Sara Hamqvist
Examinator: Förnamn Efternamn
Termin: VT15
Ämne: Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå: Kandidat

Abstract

Author: Berneheim, Emma & Birch-Jensen, Amanda

Title: Whore, Madonna or Planner?

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 49

Historically, men have always had a superior position over women, which has been portrayed in all kinds of media representations. Visual communication is an important part of our daily life since the reality is reflected through images. The development of the Web has led to increased interaction opportunities, and new ways to communicate, mainly through pictures. Politicians have embraced this and use social media as a part of their daily work. They also use social media to portray themselves from a more personal angle, which has created a higher interest for their personal life. Therefore this study aimed to examine how a group of high ranked Swedish politicians portray themselves on the social media Instagram, with focus on gender. Furthermore this study aimed to explore and analyse how their representation relate to traditional gender roles. The study was conducted by analysing images. Twenty qualitative, semiotic analysis were made. Five analysis from each politician have contributed to the empirical material. The results showed that gender roles portrayed on Instagram is not traditional to its nature. Instead we found new patterns which showed similarities between how the examined men and women portrayed themselves. The results also indicated that traditional gender stereotypes are not applicable to this group, as they portray themselves from a more diverse angle.

Nyckelord

Gender roles, semiotics, politicians, instagram, visual communication, web 2.0

Tack

Stort tack till Örjan Petersson som under tre år hjälpt oss att putsa av våra teoretiska glasögon.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Avgränsningar	1
1.2 Bakgrund	1
1.2.1 Webben och sociala medier	2
1.2.2 Politiker i medier	2
1.2.3 Stereotypa könsroller i medier	3
2 Litteraturgranskning	5
2.1 Utgångspunkter	5
2.1.1 Visuellt kommunikation	5
2.1.2 Web 2.0	6
2.2 Hirdmans Genussystem och Genuskontrakt	7
2.2.1 Feministisk vinkel	8
2.3 De stereotypa genusrollerna	9
2.3.1 Manliga och kvinnliga dikotomier	11
2.4 Det dramaturgiska perspektivet	12
2.5 Struktureringsteorin	13
2.6 Tidigare forskning	15
3 Syfte och forskningsfrågor	17
3.1 Syftesformulering	17
3.2 Forskningsfrågor	17
4 Metod	18
4.1 Semiotisk bildanalys	18
4.1.1 Tecknet i fokus	18
4.2 Analysschema	20
4.3 Urval	20
4.4 Motivation till val av metod	22
4.4.1 Metodreflektion	22
4.4.2 Forskningsetisk reflektion	23
5 Resultat, analys och tolkning	25
5.1 Femininitet	25
5.1.1 Manlig femininitet	25
5.1.2 Kvinnlig femininitet	27
5.2 Maskulinitet	31
5.2.1 Manlig maskulinitet	32
5.2.2 Kvinnlig maskulinitet	34
5.3 Rollframträdande på scen	37
5.4 Strukturering av genus via web 2.0	40
6 Sammanfattning och diskussion	45
6.1 Slutsats	47
6.2 Förslag till vidare forskning	48

Referenser	50
Bilagor	I
Bilaga A Länkar till bilder	I
Bilaga B Bildanalyser	I

1 Inledning

Västvärlden präglas dagligen av visuella bilder både fysiskt och digitalt (Eriksson och Göthlund, 2012). Detta har lett till att kunskap kring världen blivit allt mer knuten till visuella texter. Visuella inslag påverkar också den kulturella konstruktionen av sociala företeelser, och synen på dem (Rose, 2012). En av dessa företeelser är genus, vilket Hirdman (1988) benämner det sociala könet. Vi möter ständigt stereotyper kring hur genus bör te sig i dagens medierade samhälle (Eriksson och Göthlund, 2012). Detta visar sig även på Internet i samband med att webben har utvecklats. Utvecklingen har även lett till ökade interaktionsmöjligheter och höjt kraven för deltagande i den digitala världen, framförallt i form av medlemskap på sociala medier (Fuchs, 2014). Fenomenet har tagit sig så pass långt att till och med många av Sveriges folkvalda politiker finns representerade. Denna studie syftar därför till att utforska på vilket sätt våra folkvalda framställer sig i bild på det sociala mediet Instagram, med fokus på genus. Finns det någon koppling till klassiska stereotypa genusroller eller jämnar den nya digitala plattformen ut skillnaderna mellan historiska porträtteringar av mannen och kvinnan? Studien tar sin utgångspunkt i socialkonstruktivismen, vilken syftar till att samhällets normer och föreställningar är socialt konstruerade (Angelöw och Jonsson, 2000).

1.1 Avgränsningar

Studien lägger inte vikt vid politiska åsikter utan fokuserar enbart på den rena genusgestaltning som sker i politikernas bilder. Att avgränsa studien till enbart Instagram gjordes på grund av att liknande studier redan gjorts på andra sociala forum där politiker är aktiva, till exempel Facebook och Twitter (Larsson och Kalsnes 2014, Wright, 2009).

1.2 Bakgrund

Detta kapitel behandlar webben och sociala medier, hur genus över tid porträtterats i media samt politikernas roll i det nutida medielandskapet.

1.2.1 Webben och Sociala medier

Dagens medielandskap har expanderat otroligt mycket tack vare senare års utveckling av webben (Funk, 2009). Idag kan konsumenter även bli producenter, vilket skapat ett mediebrus som många gånger är omöjligt att ta sig igenom (Shirky, 2008). För att politiker ska ha möjlighet att nå medborgare med sina budskap har även de fått förflytta sig från traditionella medier till internet och sociala medier. Sociala medier har även blivit en plattform där politiker rör sig fritt med tanke på att de gatekeepers som finns i traditionella medier, inte existerar här (Larsson och Kalsnes, 2014). Sociala medier är således en arena där politiker har möjlighet att transparent framställa sig själva.

Instagram, utgångspunkten i denna studie, är en tjänst för publicering av bilder i kombination med kortare texter. Tjänsten startades 2010 och har sedan dess växt och har idag över 300 miljoner användare (Instagram, 2015). Fuchs (2014) beskriver en faktor vilken kan ligga bakom utbredningen av visuella sociala medier, nämligen att de är enkla och lättillgängliga sätt för att dela med sig av sitt liv i bild. Tidigare behövdes egenkonstruerade plattformar för delgivning av bilder medan det idag endast krävs ett konto på ett socialt medium. Utvecklingen visar även på att allt fler offentliga personer använder sig av Instagram (Panagopoulos, 2009). Panagopoulos (2009) menar att detta också gäller politiker, och en del av de som idag sitter i den svenska riksdagen ser vi finns representerade på Instagram.

Ekman och Widhom (2014) argumenterar för att Instagram frångår de traditionella kommunikationsmönster politiker tidigare använt sig av och Barnet (1997) diskuterade redan 1997 att politisk kommunikation skulle kunna nå nya höjder genom utvecklingen av webben. Instagram är en plattform som erbjuder moderna sätt för kommunikation (Instagram, 2015), vilket placerar mediet inom ramarna för Barnets (1997) argument. Användandet av sociala medier blir även otroligt kostnadseffektivt då kommunikationen når ut till en stor grupp människor på kort tid (Wring och Ward, 2010).

1.2.2 Politiker i medier

Inför det amerikanska presidentvalet 2008, använde sig Barack Obama av sociala nätverk, vilket blev mycket framgångsrikt, speciellt eftersom att han då vann valet (Johnson, 2009). Detta återknyter till Barnets (1997) tankar om webben som plattform

för nya kommunikationssätt. I samband med att allt fler politiker förstått vikten av den lättillgängliga horisontella kommunikation som sociala medier erbjuder, har användandet sedan 2008 växt bland politiker (Johnson, 2009).

I takt med sociala mediers utbredning har även medielandskapet förändrats. Tidigare satte traditionella medier agendan för hur politiker framställdes på bild. Idag har detta förändrats då politiker skapar egna kanaler för att porträttera sig, vilket leder till att dem själva är med och sätter agendan för hur de ska gestaltas (Ekman och Widholm, 2014). Ekman och Widholm (2014) menar vidare att användandet av Instagram hos politiker i Sverige kan ses som ett verktyg för att uttrycka en mer nyanserad och personifierad bild av sig själv.

Internet har inte bara skapat nya vägar för politikernas kommunikation, det har även bildat en ny plattform för identitetsbyggande och rollskapande (Aresta et al 2015). Jarlbro (2006) diskuterar framställningen av kvinnliga och manliga politiker i mediala sammanhang. Hon menar att den skillnad som över tid varit tydlig är att manliga politiker fått medial uppmärksamhet på grund av sina åsikter och sin politik, medan kvinnliga politikernas medverkan i medier ofta fokuserats på deras yttre. Kvinnliga politiker framställs alltså inte enbart som politiker, utan istället med betoning på att de är *kvinnliga* politiker. Jarlbro (2006) lyfter således fram en komplexitet vad gäller medial framställning av kvinnliga och manliga makthavare. Jämställdhet är idag en av kärnfrågorna i svensk politik (Freidenvall och Jansson 2010). Och om kvinnor och män inom politiken representeras olika i medier blir det ett demokratiproblem, så till vida att det ena könet tillskrivs ett högre förtroende (Wendt, 2011).

1.2.3 Stereotypa könsroller i medier

Den sociala konstruktionen av könet kallas för genus och baseras på samhällets rådande normer, värderingar och bilder kring vad som anses manligt respektive kvinnligt (Ekman, 1998). Gauntlett (2010) menar att medier är en del i detta genom att de upprätthåller dessa bilder. Historiska levnadssätt och mediala framställningar har alltså bildat en dikotomi mellan vad som förstås som manligt och vad som förstås som kvinnligt. Dessa stereotypa bilder placerar män och kvinnor i olika fack, och bygger på

att mannen historiskt sett haft en starkare maktposition än kvinnan (Ekman, 1998). *“I Sverige råder i princip formell jämställdhet, ändå kan vi konstatera att kvinnor fortfarande tjänar mindre än män och att pojkar som vill dansa balett kan möta motstånd”* (Länsstyrelsen, u.å.). Trots att det arbetas med politiska aktioner för att nå ett jämställt samhälle i Sverige kvarstår alltså mycket jobb. Eftersom att mediala representationer speglar hur vi ser på oss själva (Gripsrud, 2002), är det viktigt att inte ett kön objektifieras och sätts i underlägsna positioner, vilket Gemzöe (2003) menar att kvinnan fortfarande gör.

Fagerström och Nilsson (2008) skriver om representation i medier och menar att mannen är överrepresenterad när det kommer till medialt utrymme som berör politik. De menar också att mannen ofta framställs som maktbärande medan kvinnan mer ofta objektifieras och begränsas till att representera hemmiljö och andra mer privata sfärer. Hirdman (2001) menar att representationer av genus återspeglas i samhällsstrukturer, och att de på så vis bidrar till att reproducera och rekonstruera bilden av genus i samhället. Utan förändring i representationerna kommer således historiska genusroller att reproduceras och hållas vid liv. Sociala medier bildar ett öppet fönster för att representera sig själv (Fuchs, 2014), vilket kan kopplas till fri representation av könsidentitet. Enligt Hirdman (2001) innebär detta på så vis en möjlighet att påverka och utveckla genusrollernas representation, som i förlängningen blir viktigt för att Sverige skall kunna uppnå ett jämställt samhälle.

Eriksson och Göthlund (2012) menar att mannen som tecken är en symbol för styrka. Detta är även något som representeras i bild då männens självberöring är märkbart mer av aktiv än kvinnors och därmed agerar mannen som ett subjekt till skillnad från kvinnan som ofta framställs mer som ett objekt (Eriksson och Göthlund, 2012). Människokroppen är ytterst viktig när det gäller visuell kommunikation, då den är bärare av olika visuella signaler. Mannens kropp har historiskt kopplats samman med diverse statushöjande maktpositioner, civilisation och kultur medan kvinnokroppen historiskt varit tecken för det köttligt erotiska (Eriksson och Göthlund, 2012).

2. Litteraturgranskning

Denna forskning kombinerar olika teoretiska perspektiv för att nå en djupare, mer mångsidig bild av ämnet som studeras, vilket är ett korrekt sätt att arbeta på enligt Denscombe (2009). Han menar också att teoritriangulering ökar forskningsstudiens validitet då prövning av samma tes via olika teorier bidrar till en mer träffsäker forskning. Kapitlet behandlar Visuell kommunikation och Web 2.0 som utgångspunkter i studien. Kapitlet behandlar även Goffmans tankar kring dramaturgi, Giddens syn på strukturering, Hirdmans tankar om genus, stereotypa genusroller i medier samt tidigare forskning.

2.1 Utgångspunkter

Denna del av litteraturgranskningen fokuserar på teoretiska delar, vilka används som utgångspunkter i studien.

2.1.1 Visuell kommunikation

Eriksson och Göthlund (2012) belyser vikten av det visuella perspektivet på kommunikation, framförallt i form av bilder. För att kunna tolka och förstå innebörden av bilder menar dem att det krävs en gemensam språkkultur bland människor. Detta är även en grundpelare i semiotiken som är "*läran om tecken och hur tecken ges betydelse*" (Eriksson och Göthlund, 2012, s. 24). Bilder är betydelsefulla bärare som tas till uttryck för reproduktion av sociala, politiska och kulturella normer (Eriksson och Göthlund, 2012). Semiotiken behandlas närmre i metodkapitlet.

Bilder består av olika tecken och koder och det är det gemensamma språket som gör att människor tolkar bilder på liknande sätt, vilket innebär att grupper från olika kulturer kan ha skilda uppfattningar vad gäller visuella uttryck och dess koder. Eriksson och Göthlund (2012) menar att representation i form av bilder inte speglar verkligheten på ett korrekt sätt, utan bör ses som en social konstruktion av det bilden är avsedd att visa. Detta blir tydligt då bildkommunikation förmedlar uttryck som är byggande för kulturer, exempelvis kläder, gester och ansiktsuttryck. Därmed blir bilden otroligt betydelsefull i människors socialisationsprocess och genusgestaltning, både när det

kommer till hur människor uttrycker sig själv i bild och hur de kommunicerar ut sin bild till andra (Eriksson och Göthlund, 2012), vilket är centralt i den här studien.

Den visuella kommunikationen lägger mindre fokus på att förmedla information och lära ut kunskap, istället blir bilder uttryck för känslor och andra subjektiva funktioner (Eriksson och Göthlund, 2012). Därför har de tillskrivits ett högre underhållningsvärde än övriga texter och det bildforskare lyfter upp i nutid är att människan har ett ökat behov att dela med sig av sitt liv i visuell form. Detta har blivit en konsekvens av att ständigt vara omgiven av visuella texter (Eriksson och Göthlund, 2012).

2.1.2 Web 2.0

Web 2.0 är ett uttryck som används för att beskriva internets utveckling. Webbens utveckling har gått ifrån att de som tidigare sågs som konsumenter, nu också ses som producenter (Shirky 2008). Den moderna versionen av webben innebär en omvänd arena där användarna själva har möjlighet att kontrollera och påverka sin upplevelse. De har även möjlighet att påverka upplevelsen hos andra genom bland annat sociala nätverk. Web 2.0 är en social plattform som lägger ansvaret i händerna på användarna (Funk, 2009). Den stora skillnaden mellan dåtida internet och det internet vi använder idag, är att det i dagens version ligger ett mycket större fokus på interaktivitet. Webbens nya gränssnitt ger samtliga medborgare lika möjlighet att ta del av, och dela med sig av information.

2.1.2.1 Sociala medier

Sociala medier har genom Web 2.0 fått ett stort genomslag (Fuchs, 2014). De sociala kanalerna är verktyg för att skapa en profil och ett kontaktnät (Meikle och Young i Fuchs, 2014). De är lättanvändliga produkter där det är gratis att ladda upp och dela filer i form av text, ljud, bild samt videos. Fenomenet bidrar till ökad social interaktion (Terranova och Donovan i Fuchs, 2014) som tar sitt uttryck i att användarna följer, "gillar", kommenterar och delar med sig av det material de finner intresseväckande (Lovink i Fuchs, 2014). Således är det genom utvecklingen av Web 2.0 som det sociala mediet av denna studie, Instagram, blivit en möjlig kanal för interaktion.

2.1.2.2 Deltagande demokrati

Deltagande demokrati avser att de mänskliga kapaciteterna maximeras och lägger fokus på individualitet, samt att individen ska delta i beslutsfattandeprocessen (Macpherson i Fuchs, 2014). Fuchs (2014) diskuterar olika forskares syn på deltagande demokrati genom sociala medier. Han frågar sig om ett deltagande på sociala medier skulle leda till ökad demokrati i samhälle och kultur. Genom sociala medier blir det möjligt att nå en bredare publik (Castells, 2002), vilket somliga forskare menar bidrar till ett öppnare samhälle, samt en mer demokratisk kultur (Fuchs, 2014). Detta då även publiken byts ut från att ha varit passiva användare, till att bli producenter. Jenkins (diskuterad i Fuchs, 2014) är en av de forskare som menar att sociala medier öppnar upp för en deltagande kultur då dessa bildat en ny form av samverkan och interaktion, både med andra användare och genom att skapa medieinnehåll. Den ökade deltagande kulturen på sociala medier ger användarna makt över medieflödet, vilket leder till deltagande demokrati (Fuchs, 2014). I denna studie är den deltagande demokratin relevant med avseende på att Instagram skapar en demokratisk plattform där användarna har möjlighet att påverka hur genus gestaltas.

2.2 Hirdmans Genussystem och Genuskontrakt

Yvonne Hirdman (1988) utvecklade under slutet på 80-talet en teori kring hur genuskonstruktion i samhället ter sig, vilken hon benämner genussystemet.

Utgångspunkten i teorin bygger på att genusroller är socialt konstruerade. I denna sociala konstruktion menar Hirdman (1988) att föreställningar kring könen baseras på kulturella konventioner och tidigare erfarenheter. Teorin baseras på två grundläggande principer.

- 1.** En tudelning mellan könen, vilken innebär att samhällseliga uppgifter och egenskaper delas upp som manliga respektive kvinnliga, för att de ska bilda ett motsatsförhållande till varandra.
- 2.** En manlig hierarki, vilken syftar till att mannens åsikter och värderingar sätter ramarna för vad som anses vara norm i samhället.

Principerna går att härleda historiskt då de baseras på hur samhället sett ut genom tiden (Hirdman 1988). Således bygger teorin på att mannen har en överlägsen position gentemot kvinnan både biologiskt och socialt, var den biologiska faktorn härstammar från urtida samhällsförhållanden (Hirdman, 1988). Hirdman (1988) menar att genussystemet är den mall som står till grund för könsordningen, samt övriga sociala strukturer i samhället. Vidare utvecklar hon teorin med genuskontraktet, vilket är en tänkt överenskommelse mellan mannen och kvinnan som baseras på dess skyldigheter respektive rättigheter. Kontraktet innefattar tre nivåer, vilka är tätt sammankopplade med varandra.

- **Kulturell överlagring** som behandlar tanken om idealtypsrelationen mellan kvinnan och mannen, med utgångspunkt i hur genusrollerna bör te sig.
- **Social integration** handlar om samhällliga institutioner och arbetsfördelningen mellan de två könen, inom dessa.
- **Socialisering** bygger på att kontraktet är fullbordat och efterlevs genom att samhällliga normer accepteras och reproduceras (Hirdman, 1988).

Dessa nivåer avspeglar tydliga tankar kring hur könen ska förhålla sig till varandra i avseende för såväl i arbete, kärleksrelationer och gestaltning. Hirdmans (1988) tankar baseras på att kontraktet ärvs och insocialiseras från generation till generation.

2.2.1 Feministisk vinkel

Feminism är en politisk ideologi vars mål är att nå en samhällsstruktur där kvinnan och mannen är jämställda och lika mycket värda, på alla plan (Gemzöe, 2003). Det finns en rad olika former av feminism, vilka inriktar sig på olika tillvägagångssätt för att hantera och förgöra den patriarkala strukturen, där mannen ses som norm. Samtliga feministiska former har ett kritiskt förhållningssätt till rådande strukturer och menar att en förändring är nödvändig. Hur denna förändring skall ske skiljer däremot de olika formerna åt (Gemzöe, 2003). Denna studie har en liberalfeministisk utgångspunkt.

Liberalfeminismen ser kvinnors underordnade position i samhället som ett resultat av att de historiskt sett inte fått delta i varken politiken eller arbetslivet, i samma utsträckning som männen (Gemzöe, 2003). Deras syn på samhällsförändring bygger på att kvinnor

och män skall uppnå jämlika villkor inom samtliga samhällsarenor genom utbildning, uppfostran och att påverka attityder i samhället. Vidare bygger liberalfeminismen självklart också på liberalismens huvudtankar om alla människors lika värde samt grundläggande fri- och rättigheter. Grunden för dessa huvudtankar är det förnuft de anser att människan besitter. Den feministiska vinklingen av detta är argumentation för att bevisa att kvinnor och män innehar samma förnuft och att de där av också besitter samma rätt till lika förutsättningar (Gemzöe, 2003). I vår studie kommer denna teori främst användas när det kommer till att studera de tillvägagångssätt politikerna använder för att gestalta genus, på det sociala mediet Instagram.

2.3 De stereotypa genusrollerna

En stereotyp är en föreställd bild av hur en person eller en grupp förväntas vara. Stereotyper har ofta en negativ infallsvinkel och uppkommer för att skilja mellan vi och dem (Stier, 2009). Det finns en rad olika sätt att stereotypisera genus i medier. Journalisterna Maria Edström och Maria Jacobson (1998) har fastslagit sex stereotyper, vilka är mer vanligt förekommande än andra, tre kvinnliga och tre manliga. Dessa stereotyper används när det kommer till alla olika kategorier av medietexter, vilket stärker valet av att använda dem i denna studie. Stereotyperna är följande:

Hushållsfunktionären - Den perfekta hemmafrun som underhåller sig med att diska, städa och baka i kombination med andra hushållsrelaterade och moderliga sysslor. I nutida medier har det skett en utveckling av hushållsfunktionären till den grad att det kan antas att hon har ett arbete vid sidan av alla de väldigt tidskrävande uppdrag hon har i hemmet. En viktig aspekt kring hushållsfunktionären är att hon alltid är underlägsen mannen, trots det faktum att hon sköter både ett arbete och familjehemmet (Jacobson et al, 1998).

Skönhetsslaven - En ung vacker kvinna som har sitt utseende i fokus och gör allt hon kan för att upprätthålla och förbättra sitt felfria utseende. Då hennes skönhet alltid är i fokus har hon varken tid för ett socialt liv eller något arbete (Jacobson et al, 1998).
“Hon duschar, parfymerar och sminkar sig, rakar armar och ben, tränar på gym,

shoppar och skönhetsopererar sig. Hon äter helst fettsnåla flingor och syndar på sin höjd med lågkalorichoklad” skriver Jacobson m.fl. (1998, s. 25) för att beskriva henne.

Kärleksgudinnan - Denna stereotyp svarar för båda sidor av kvinnans sexualitet, nämligen horan och madonnan. Horan beskrivs som den skamlösa lösaktiga tjejen som använder sin kropp för att ta sig dit hon vill medan madonnan beskrivs som oskuldsfull och ren. Madonnan kommer vi ofta i kontakt med i form av en väldigt smal och bleksminkad modell, både i reklam men också i andra medier. Horan kommer vi snarare i kontakt med genom porren såväl som i marknadsföring riktad mot män, ofta då det skall säljas bilar eller motorcyklar (Jacobson et al, 1998).

Projektören - Den klassiska familjeförsörjaren som jämt är allvarlig och upptagen av arbete. Klädstilen är ofta väldigt proper och fritid är inget han prioriterar. Trots detta ses han ofta som väldigt social och aktiv. Den klassiska politikern brukar placeras i denna kategori (Jacobson et al, 1998), vilket är intressant då det är en av de manliga stereotyperna. Viktigt att poängtera är också att projektören till skillnad från en del av de kvinnliga stereotyperna aldrig framställs som objekt eller passiv, utan istället är han ofta mitt uppe i ett projekt då han fångas och porträtteras (Jacobson et al, 1998).

Machomannen - Porträtteras genom styrka och mod. Även denna stereotyp finns i två varianter, nämligen hjälte eller tyrann. Utmärkande för de båda varianterna är att machomannen ses som en ensamvarg utan fasta punkter i livet. Detta avspeglar också hans relationer till kvinnor, då han inte har någon fast relation utan istället ett flertal flyktiga förbindelser med olika kvinnor (Jacobson et al, 1998).

Drömprinsen - Denna stereotyp presenteras ofta i förhållande till kvinnor och ofta för att locka en yngre målgrupp. Framställningen av drömprinsen är väldigt romantisk och åtråvärd samtidigt som han aldrig framställs rent passivt som ett sexobjekt. Han drar vissa likheter med skönhetsslaven då även han prioriterar sitt utseende högre än både arbete och socialt umgänge (Jacobson et al, 1998).

Jacobson och Edström (1998) menar att genusstereotyperna är tätt förknippade med de ideal som råder i samhället idag. Vi insocialiseras redan vid tidig ålder att tycka att en vacker kvinna hör samman med att hon är ung och smal. Då hon åldras får hon stiga åt sidan och lämna plats för de yngre. Annat är det för männen som idealiseras genom tanken om att de blir snyggare med åren (Jacobsson et al, 1998). Samtliga stereotyper kommer troligtvis inte att användas i sin rena form i denna studie. Dock anser vi att det är relevant att nämna alla med tanke på att analysen eventuellt kan komma att finna drag från olika stereotyper i samma bild.

2.3.1 Manliga och kvinnliga dikotomier

En dikotomi avser en uppdelning av egenskaper som kan ställas i motsats till varandra (Eriksson och Göthlund, 2012). Då genus är en relationell kategori är det viktigt att kvinnligt sätts i perspektiv mot manligt för att kunna förstås (Gemzöe, 2003). Vidare menar Cowie (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) att system i form av genusskillnader och könsklyftor skapar mening i vår kultur och blir därmed betydelsefulla i vårt samhälle. Dikotomierna ger även uttryck för makt och undergivenhet då de är värdemässigt laddade. Däremot understryker Cowie (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) att sociala skillnader mellan könen är system som är dynamiska och kan komma att förändras.

Kvinna

Passiv
Objekt
Kropp
Avklädd
Inåtvänd
Offer
Mor eller maka
Privat
Hemmafru

Man

Aktiv (Gemzöe, 2003)
Subjekt (Gemzöe, 2003)
Intellekt (Gemzöe, 2003)
Påklädd (Jacobson et al, 1998)
Utåtriktad (Jacobson et al, 1998)
Brottsling (Jacobson et al, 1998)
Chef eller politiker (Jacobson et al, 1998)
Offentlig (Jacobson et al, 1998)
Arbetare (Jacobson et al, 1998)

2.4 Dramaturgiska perspektivet

Dramaturgiska perspektivet är ett synsätt utvecklat av sociologen Erving Goffman. Hans tankar utgår ifrån den symboliska interaktionismen som menar att människan blir medveten om sitt jag först i samband med interaktion med andra (Angelöw och Jonsson, 2000). Goffman (1959) baserar sin teori på att likna människans sociala roll med ett skådespeleri, och menar därmed att vi ikläder oss olika roller i förhållande till vem vi möter. Han menar också att vi anpassar vårt skådespelande för imponera och göra gott intryck på våra motspelare.

Vidare gör Goffman (1959) en distinktion mellan den främre och bakre regionen. Den främre regionen avser den scen där människan framställer sig, i detta fall Instagram. Den bakre regionen avser de platser människan känner sig tillräckligt trygg för att inte använda sig av sitt skådespeleri. Människans hem är ofta ett exempel på denna arena som används för att öva på olika framställningar, vilka kan bli aktuella då hon hamnar på scen. För att en gestaltning skall lyckas i den främre regionen måste den återknyta till rådande normer kring hur en viss individ förväntas bete sig (Goffman, 1959). Denna aspekt ur Goffmans tankar blir extra central i vår studie då detta resonemang innebär att de kvinnliga politikerna bör gestalta sig med en mjukare och mer underlägsen framtoning medan männen torde framställa sig hårdare och maktfulla, då könen traditionellt tillskrivits dessa egenskaper (Jarlbro, 2006). Detta i sin tur knyter an till Hirdmans (2001) tankar kring reproduktion av genusnormer genom socialiseringsprocessen, som nämnts tidigare. Vi kopplar i analyskapitlet dessa tankegångar till hur politiker upprätthåller, eller jobbar för att förändra, de stereotypa könsroller som reproducerats i medier genom tiderna.

Dramaturgiska perspektivet är ett exempel på en teori som betonar betydelsen av asymmetri för att uppnå framgångsrik kommunikation (Goffman, 1959). Detta innebär att skådespeleriet inte anspelar på att framföra en sanning, utan istället på att nå en kommunikativ maktposition gentemot motspelaren. Detta görs genom att återge en situation ur den synvinkel skådespelaren anser att motspelaren skulle föredra. I förlängningen innebär detta synsätt att människan hela tiden styr och kontrollerar den information hon frånger sig. Oavsett hur trygg en människa blir på scen finns det en del

beteenden och attribut hon alltid kommer att undanhålla sina framställningar. Människan vill exempelvis aldrig dela med sig av missbruk eller tidigare misstag, utan dessa behandlar hon istället på egen hand i den bakre regionen. På scen tenderar framställningen alltid att syfta till den bästa versionen av jaget. Eventuella rollöverträdelser kommer omedelbart att ursäktas och förmildras i den mån det är möjligt (Goffman, 1959).

De framträdande Goffman talar om hör ofta samman med en iscensättning av genusrollen, menar Eriksson och Göthlund (2012). De menar också att tidigare framställningar av manligt och kvinnligt i bild, påverkar den egna iscensättningen av genusrollen, så till vida att den egna framställningen ofta sammankopplas med samhällets förväntningar. Detta i sin tur leder till att människor ser visuella representationer som naturliga, trots att de är en ständig reproduktion av gamla ideal och framställningar (Goffman i Eriksson och Göthlund, 2012). Butler (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) menar också att konstruktionen av genusroller och könsidentitet ofta baseras på imitation, vilket återknyter till Eriksson och Göthlunds (2012) tankar. Samtliga tankar kopplas även samman med det socialkonstruktivistiska synsättet, vilket menar att genusskillnader enbart är socialt konstruerade (Angelöw och Jonsson, 2000). Detta harmonierar även väl med vår undersökning som har ett socialkonstruktivistiskt utgångsläge.

2.5 Struktureringsteorin

Struktureringsteorin utvecklades genom en kritisk granskning av tidigare samhällsteorier, av den brittiska sociologen Anthony Giddens. Utgångspunkten i teorin baseras på att människan är en rationell varelse (Månson, 2007), vilket även överensstämmer med liberalfeminismens ovan nämnda huvudtanke.

Till skillnad från många andra forskare gör Giddens en kombination av analys på makro- och mikronivå. Makronivån står för makrostrukturen som hänvisar till de samhällsinstitutioner människan insocialiseras i. Mikronivån avser mikrostrukturen, vilken innebär människan och dess identitetsskapande (Månson, 2007). Trots att de två strukturerna samspelar med varandra, lägger Giddens främst vikt på mikrostrukturen då

han anser att det är subjektet som besitter möjlighet att förändra och utveckla samhällets strukturer på makronivå. Detta genom sina handlingar, sitt förnuft och sitt identitetsbyggande (Gauntlett, 2010). I praktiken innebär synsättet att ett jämlikt klimat för genusrollerna och deras porträttering kan bli möjlig om människor kollektivt börjar förändra sitt sätt att framställa, och tänka kring genus. Möjligheten att utveckla sin personliga identitet har även växt i takt med att samhället blivit allt mindre förankrat i historiska traditioner och allt mer förankrat i tanken om individualism (Månson, 2007).

Giddens (i Månson, 2007) delar upp människans medvetande i tre olika nivåer. Den omedvetna, den praktiskt medvetna och den diskursivt medvetna nivån. Den omedvetna nivån handlar om beteenden som sker av ren impuls, medan den praktiskt medvetna nivån avser beteenden som sker på rutin. Dock har människan på denna nivå kontroll över sina handlingar och hon kan förändra sitt beteende, trots att hon inte har full kontroll över de konsekvenser beteendet kan innebära. De tillfällen då människan aktivt reflekterar över de beslut hon tidigare tagit, kallar Giddens (i Månson, 2007) den diskursivt medvetna nivån. För att genusrollernas konstruktion skall kunna förändras krävs enligt denna teori analys på den diskursivt medvetna nivån. Detta för att människan sedan skall känna sig bekväm med att förändra sina rutinbeteenden på den praktiskt medvetna nivån, och i förlängningen på den omedvetna nivån.

En aspekt av teorin utgår i från att det finns en kollektiv normalism. Denna avser de samhälleliga sociala strukturer som är kollektivt accepterade och rådande (Gauntlett, 2010). Detta kan även översättas till vad samhället anser vara manligt respektive kvinnligt. Det praktiskt medvetna beteendet hos människan upprätthåller och reproducerar förväntningarna på de sociala strukturerna, och det har visat sig vara extra tydligt just när det kommer till förväntningar på genusrollerna. Mediala representationer är också med och förstärker reproduktionen av dessa (Gauntlett, 2010), vilket Gripsrud (2002) exemplifierar;

“Medierna bidrar till att definiera verkligheten omkring oss, därmed också till att definiera vilka vi är. De visar fram olika sätt att förstå världen, olika sätt att framställa den - i bild, ljud och skrift - och de lanserar idéer om vad

som är viktigt och oviktigt, bra och dåligt roligt och tråkigt” (Gripsrud 2002: 18)

Då vi lever i ett visuellt samhälle bidrar även bilder till vår genuskonstruktion (Eriksson och Göthlund, 2012). Johansson (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) menar precis som Goffman att framställandet av jaget i bild, baseras på hur vi önskar uppfattas av andra. Det vi utlämnar av oss själva, för andra att tolka, är alltså en uttänkt framställning för att andra skall få en positiv uppfattning av oss. Människors visuella framställningar handlar till stor del om framställningen av sin genusroll. Precis som Goffman (1959) talar om, nämner även Eriksson och Göthlund (2012) att människan inte vill frångå de normer och föreställningar som finns kring hur de förväntas bete sig. Därför kommer dessa stereotyper ofta upp då visuell framställning sker. Bilderna är med och förmedlar olika visuella koder och det är genom dessa koder som konventioner och normer speglas, samtidigt som nya ideal skapas (Eriksson och Göthlund, 2012).

2.6 Tidigare forskning

Tidigare forskning har diskuterats parallellt genom hela litteraturgranskningen. Dessutom ser vi att det finns mycket forskning gjord på hur individer framställer sig på sociala medier och internet (Larsson och Kalsnes, 2014; Aresta et al, 2014; Ekman och Widholm, 2014). Den forskning som berörde Instagram (Ekman och Widholm, 2014) saknade kombinationen av genusporträttering och politiker, vilket styrker relevansen i att utforska detta område. Lilleker och Koc-Michalska (2013) har kommit fram till att användandet av sociala medier ökar bland politiker under valtider. Under senare år har dock användandet av sociala medier ökat bland politiker även mellan valperioder och tagit en mer vardaglig form, menar dem. Många forskare har tidigare valt att rikta in sig på att studera politikernas sociala medier under valperioder (Larsson och Kalsnes, 2014), vilket styrker relevansen att undersöka ett mer vardagligt användande.

Internet har förändrat de traditionella sätten att bygga en identitet, vilket i förlängningen påverkar gestaltningen av genus. Vidare skapar Internet en plattform där online-identiteten hela tiden exponeras. Denna byggs på all information som finns publicerad kring en viss individ (Aresta et al, 2014). Ekman och Widholm (2014) menar att

politikers deltagande på sociala medier har blivit en del av deras dagliga arbete, vilket bidrar till deras online-identitet. Vidare argumenterar Ekman och Widholm (2014) för att de bilder högt uppsatta svenska politiker laddar upp på den sociala plattformen Instagram, inte har någon direkt koppling till den politik de för. De menar istället att Instagram är ett forum politiker använder för att förmedla en mer personifierad bild av sig själv. En av de viktigaste funktionerna politikens visuella bilder har, är att de kan påverka mottagarna genom bildliga argument, vilket speciellt visat sig vara gällande när det kommer till etnicitet och genus (Schill, 2012). Schill (2012) menar också att visuell kommunikation från politiker idag tar större plats och har en mer betydande roll, än det skrivna ordet. Han argumenterar för att visuella former av politikens kommunikation är en arena som är väldigt utforskad och att det finns ett akut behov av att undersöka visuella element i en politisk kontext, vilket är anledningen till att vi ämnar undersöka detta.

Gripsrud (2002) argumenterar för att mediala framställningar av genus påverkar hur vi tänker kring och konstruerar vår egen könsidentitet. De bilder medier visar av könen präglar alltså hur vi ser på, skapar och framställer vårt eget genus. Han talar om föreställda gemenskaper och menar då de länkar medier skapar via mediala representationer och individer. Återkommande framställningar av ett kön i en specifik miljö sänder således ut signaler kring att det är i den miljön könet hör hemma (Gripsrud, 2002). Samhällsvetenskapliga undersökningar har kommit fram till att sociala föreställningar kring olika grupper inte är naturliga, de är samhälleligt konstruerade. Genom feministiska studier har forskare också kommit fram till att dessa konstruktioner även kommer till uttryck genom visuellt material, som exempelvis bilder (Rose, 2012).

3 Syfte och Forskningsfrågor

Politiken har på senare år blivit allt mer personifierad, vilket kommer till uttryck genom politikernas kommunikation såväl i de traditionella kanalerna, som i de moderna sociala kanalerna (Ekman och Widholm, 2014). Detta har i sin tur också skapat ett större intresse för politikernas privatliv bland medborgarna (Wodak, 2011). Märk väl att det som diskuteras i bakgrunden och litteraturgranskningen är hur medier genom tiden porträtterat politikerna, och att denna porträttering inte kommit från dem själva. Detta beror på att politikerna tidigare saknat kanaler att framställa sig själv genom.

Traditionella mediala genusframställningar har lagt stort fokus vid att placera in människor i fack, där kvinnor framställts som mjuka och män som hårda (Jarlbro, 2006). På en plattform som Instagram skapas möjlighet för politikerna att uttrycka samtliga aspekter av sig själv vilket skulle kunna bidra till en mer nyanserad bild än tidigare, och på samma gång slå håll på de traditionella stereotyper medier använt. Bilder framställer rådande sociala förhållanden och skillnader (Rose, 2012). Rose (2012) menar att den digitala utvecklingen har förändrat den visuella kulturen, vilket stärker valet att studera ett nutida socialt medium som Instagram. Även det paradigmskifte som skett i förhållande till Web 2.0 (Fuchs, 2014), styrker relevansen att studera webbaserat bildinnehåll.

3.1 Syftesformulering

Mot ovan diskuterad bakgrund ämnar vi att studera vi hur genusrepresentationer bland framstående svenska politiker kommer till uttryck genom kanalen Instagram. Studien syftar till att skapa förståelse kring hur de utvalda politikerna förhåller sig till rådande mediala genusstereotyper och genom detta studera vilka föreställningar som speglas i gestaltningen, samt vilka som bryts.

3.2 Forskningsfrågor

- Hur gestaltar de utvalda politikerna sin genusroll på Instagram?
- Är genusrepresentationen traditionell till sin karaktär eller finns det nya mönster?
- Vilka likheter och skillnader finns hos de studerade med avseende på representationen av genusroller?

4 Metod

Metodkapitlet beskriver den valda metoden, semiotisk bildanalys. Vidare tas studiens analyschema och urval upp, vilka sedan följs av reflektioner kring den valda metoden och forskningsetik.

4.1 Semiotisk bildanalys

Bildanalysen härstammar ifrån den hermeneutiska traditionen, vilken bygger på att empirin tolkas (Thurén, 2007). Metoden är kvalitativ och utgår ifrån att bilder studeras i syfte att kunna tolkas, talas om och lära sig av. Den går därmed utmärkt att kombinera med den semiotiska läran om tecken (Rose, 2012). Den semiotiska bildanalysen bygger på att samtliga detaljer i bilden undersöks för att kunna leda fram till nya kunskaper. Vid analys sätts ofta resultaten i relation till rådande sociala, politiska eller kulturella förhållanden (Ekström och Larsson, 2010), då det är dessa semiotiken främst intresserar sig för att skapa förståelse kring (Rose, 2012).

Västvärlden präglas dagligen av visuella bilder både fysiskt och digitalt, vilket är en anledning till att metoden växt sig stark (Eriksson och Göthlund, 2012). Hur bilder tolkas beror dels på vilka teorier som används och dels på vilka frågor som ställs till materialet. Tolkning av en bild ser också olika ut beroende på vilken ideologisk trosuppfattning, tidigare erfarenheter och kulturell bakgrund forskaren har (Rose, 2012). Detta leder fram till att studien fick en induktiv infallsvinkel, vilken innebär att forskningen baseras på erfarenheter (Thurén, 2007). Med detta som utgångspunkt är det också viktigt att betona att den tolkning som gjordes i denna studie inte automatiskt är den rätta, då den utgick ifrån vår kulturella kontext.

4.1.1 Tecknet i fokus

Charles Sanders Peirce gör en tredimensionell uppdelning av tecknet som ikon, index och symbol. *Ikon* avser ett tecken som liknar objektet det ämnar föreställa, till exempel ett fotografi. *Index* avser tecken som har ett samband med objektet, till exempel rök som signalerar eld och en *symbol* är till exempel ett ord. Alltså något människor gemensamt bestämt betydelsen på, utan att det finns något samband mellan tecknet och objektet (Fiske, 2001).

Ekström och Larsson (2010) tar i sin bok upp olika beståndsdelar av en bildanalys, samt hur forskaren skall arbeta med dessa. Det första steget som tas i beaktning är att formulera vilken typ av bild som undersöks och var dessa bilder förekommer, vilket Eriksson och Göthlund (2012) benämner den yttre kontexten. I vårt fall såg den yttre kontexten delvis likadan ut för samtliga bilder då de fanns publicerade på Instagram. Det som däremot skiljde kontexten åt, var bildtexterna, vilka därför togs i beaktning som den yttre kontexten i denna studie. Andra steget i analysen är att göra en denotativ beskrivning av bilden, vilket innebär att rent konkret benämna de element som finns i bilden, utan någon som helst tolkning (Eriksson och Larsson, 2010). Eriksson och Göthlund (2012) menar också att den denotativa nivån är grundläggande för att sedan kunna analysera bildens beståndsdelar vidare.

Analysen drivs sedan vidare av konnotationer. Den konnotativa delen av bildanalysen fokuserar på bildens inre kontext, alltså de tolkningar forskaren gör av bildens olika tecken, dels enligt teoretiskt ramverk men också genom kulturell kontext (Eriksson och Göthlund, 2012). Det som främst undersöks i den konnotativa delen av bildanalysen är uttryck för vilka sociala normer, och andra rådande samhällsförhållanden, som förekommer, eller bryts. En konnotativ analys letar alltså efter vilka bakomliggande budskap som finns i bilden (Ekström och Larsson, 2010). Semiotiken betonar även vikten av att lägga fokus på de delar som saknas i bilden, både vad gäller tecken och roller (Eriksson och Göthlund, 2012). Detta för att kunna skapa förståelse kring samhälleliga normer (Rose, 2012).

Andra aspekter som är viktiga att ta i beaktning vid bildanalys är vilket perspektiv bilden är tagen ifrån samt hur personen på bilden riktar sin blick. Dessa faktorer har nära koppling till stereotypa framställningar av manligt respektive kvinnligt (Ekström och Larsson, 2010), vilket gjorde dem extra viktiga i denna studie. Ett underifrån perspektiv signalerar övertag och makt hos personen på bilden, medan en bild tagen ovanifrån signalerar undergivelse hos den avbildade. Skulle bilden däremot vara tagen rakt framifrån är det ett tecken på att den avbildade är jämlik med betraktaren (Ekström och Larsson, 2010).

Sven Sandström (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) skiljer mellan synbilder och representerade bilder. En synbild är något vi fysiskt ser medan en representerad bild är en återgivning av något fysiskt. Vald metod baserades på representerade bilder, vilket innebar att vi endast kunde analysera delar av helheten, då den representerade bilden inte har möjlighet att återge all information som synbilden innehåller (Sandström i Eriksson och Göthlund, 2012).

4.2 Analysschema

Analysschemat nedan användes som guide för samtliga bildanalyser för att skapa ett så objektivt förhållningssätt som möjligt till metoden, vilket också är ett korrekt sätt att arbeta enligt Denscombe (2009). Analysen byggde på semiotikens främsta beröringspunkter, vilka har diskuterats ovan. Bohlin och Brundin (1989) har tagit fram olika steg att följa vid en bildanalys. Nedan följer de steg som denna studie lade fokus vid, med utgång i Bohlin och Brundins (1989) samt Ekström och Larssons (2010) tankar. Punkterna ett och två avser den denotativa nivån, punkt fyra och fem avser den konnotativa nivån medan punkt tre binder de två nivåerna samman.

1. Hur ser bildens yttre kontext ut? (Här beaktades bildtexten då övrig yttre kontext såg likadan ut för samtliga bilder).
2. Vad porträtteras i bilden? Vilka föremål, händelser, miljöer och figurer förekommer?
3. Hur har avsändaren byggt upp bilden när det kommer till komposition?
4. Vilka känslor och konnotationer väcker bilden? Vilka dikotomier och vilka genusstereotypa drag kommer till uttryck?
5. Vad är bilden tänkt att förmedla?

4.3 Urval

Larsson och Kalsnes (2014) menar att sociala medier är en bra kanal för de politiker som inte står allra högst i rampljuset. Vidare menar de att politiker med de allra högsta positionerna, exempelvis partiledare, inte är lika aktiva på sociala medier. Detta lade vi också märkte till, vilket ledde oss fram till vår urvalsgrupp. Vår studie avgränsades till fyra framstående svenska politiker. När denna studie utfördes satt tre av dem i riksdagen

och en i Europaparlamentet. Personerna som undersöktes var Ylva Johansson, Daniel Riazat, Carolina Szyber och Fredrik Fedelrey. Valet att studera en politisk grupp gjordes för att intresset för politikernas privatliv ökat de senaste åren (Wodak, 2011). Samtliga utvalda publicerade bilder på Instagram minst fem gånger i veckan och hade ett följantal som låg omkring ettusen följare. De representerade alla olika partier och gemensamt för dem var att de kombinerade personliga uppladdningar med jobbrelaterat innehåll. Politisk ideologi eller politiska ståndpunkter vägdes inte in i resultaten, studien fokuserade enbart på den rena genusporträtteringen som kom till uttryck i bilderna.

Vi ämnade undersöka personer med varierad ålder. Vad gäller kvinnorna var detta enkelt, då det fanns flera att välja mellan. När det kom till att välja ut de manliga personerna var detta svårare då majoriteten av de äldre högt uppsatta politikerna saknade Instagram-konton. I uppstartningsfasen av forskningen var Göran Hägglund en aktuell kandidat, då han publicerade mycket bilder i kombination med att han hade många följare. Då Hägglund avgick under tiden forskningen pågick valde vi att utesluta honom från studien, vilket ledde urvalet fram till två manliga politiker med närmre åldersspann.

Det snäva urvalet gjordes också med tanke på att avgränsning är en viktig del i arbetet för att i slutändan kunna komma fram till något om den grupp som undersöks (Ekström och Larsson, 2010). Då studien utfördes under en begränsad tid var det även viktigt att det material som användes inte blev för omfattande, då det skulle leda till att studien hade blivit ohanterlig (Trost, 2004). Detta hanterade vi genom att göra ett urval på fem bilder per person och avgränsa urvalsmaterialet till de fem senast publicerade bilderna där de studerade fanns representerade. Den semiotiska metoden styrkte även vårt val att snäva av studien till fyra personer då metoden lägger fokus vid kvalitet före kvantitet (Rose, 2012). Även Denscombe (2009) samt Ekström och Larsson (2009) argumenterar för att en begränsad tidsram tillåter forskaren att använda ett snävare urval.

Förkunskap kring de undersökta leder till ett urval som är mer precist än vad ett slumpmässigt urval skulle vara (Denscombe, 2009; Ekström och Larsson, 2009). Detta togs i beaktning genom att vi från studiens början följde samtliga svenska politiker med

aktuella uppdrag från riksdagen, som fanns aktiva på Instagram. Detta gjordes för att sedan kunna välja ut användare med hög relevans för studiens ändamål. Denscombe (2009) menar att kännedom kring de personer som skall undersökas bidrar till att forskaren lättare kommer åt den information som skiljer och förenar de undersökta åt. Detta menar Denscombe (2009) är ytterst viktigt vid kvalitativ forskning då det kvalitativa synsättet lägger fokus på att hitta både likheter och skillnader.

4.4 Motivation av val av metod

Forskningsstudien tar avstamp i den kvalitativa metoden, vilken Denscombe (2009) menar är lämplig då fokus ligger på att nå djupet i det fenomen som studeras. Att använda sig av kvalitativ metod är oftast mer tidskrävande än kvantitativ metod, samt att kvalitativa resultat innebär svårigheter när det kommer till att generalisera över en större grupp. Metoden lämpar sig därför bättre när det finns ett lägre generaliseringsanspråk (Denscombe, 2009), vilket passade väl i denna studie. Vi var medvetna om att studien inte skulle bli tillräckligt omfattande för att kunna säga något om gruppen högt uppsatta svenska politiker i sin helhet. Däremot kunde vi genom att undersöka några av de mest aktiva hitta tendenser som blev intressanta att lyfta upp för att ämnet skall kunna studeras vidare. Det faktum att metoden ofta tenderar att bli mer tidskrävande innebar ett övervägande från vår sida, dock ansåg vi att metoden var överlägsen för det vi ämnade studera. Även Larsson och Kalsnes (2014) argumenterar för att framtida forskning som rör fältet politiker och sociala medier, bör ha en kvalitativ inriktning och lägga fokus vid innehållet på politikernas sociala kanaler.

4.4.1 Metodreflektion

I användandet av den semiotiska bildanalysen är det viktigt att ha en kritisk infallsvinkel då de visuella bilderna alltid bör ses som en konstruktion av verkligheten. Rose (2012) lyfter fram tre kritiska utgångspunkter. Den första är att bilderna som undersöks måste tas seriösa av forskaren, samt att de måste granskas grundligt, så att allt av relevans kommer fram i forskningen. Detta togs i beaktning genom att följa analysens schemat för samtliga bilder, vilket inkluderade frågor som gjorde att bildens alla delar analyserades. Därefter bör de effekter och sociala förhållanden som de visuella bilderna ger tas i beaktning (Rose, 2012). Detta gjorde vi genom att koppla analyserna till utvalda

teoretiska perspektiv. Slutligen menar Rose (2012) att forskaren måste vara medveten om att det är med ens eget synsätt bilderna analyseras och att det är viktigt att reflektera över att innebörden i bilderna inte behöver vara lika för alla. Vi som forskare har en västerländsk kulturell bakgrund, vilket gjorde den västerländska kontexten en given utgångspunkt i vår forskning.

I studier av visuella bilder är semiotik den metod som är mest framträdande då den fokuserar på betydelseskapandet av de olika delarna i visuella texter (Rose, 2012). Semiotiken plockar isär delbetydelser i bilder och lägger fokus på meningsskapande. På så sätt blir semiotiken ett användbart verktyg i analysen. Semiotiker lägger inte fokus vid ett brett material som skulle kunna vara representativt för en större grupp. Istället fokuserar de på ett mindre urval både vad gäller urvalsgrupp och bildantal. Metoden används vanligen när det handlar om förhållandevis små studier. Detta innebär således att analysen inte faller på grund av det faktum att den inte är applicerbar på en större grupp, utan snarare handlar den semiotiska analysen om att skapa intresse för det tema som undersöks. En annan aspekt av det semiotiska tillvägagångssättet är att bilder väljs ut i förhållande till hur intressanta de anses vara för studien i fråga (Rose, 2012). Detta är således hur vi arbetade med vårt urval, både vad gällde urvalsgrupp och vad gällde de bilder som analyserades.

4.4.2 Forskningsetisk reflektion

Forskningen blir valid, eller giltig, då forskaren undersöker det hon eller han utgett sig för att studera (Ekström och Larsson, 2010). Detta förhöll vi oss till genom att välja ut personer och bildmaterial som torde kunna svara på våra forskningsfrågor.

Tillvägagångssättet syftar också tillbaka till den semiotiska metoden vilken innebär att fokus i urvalet skall ligga enbart på de delar som kan ge svar åt forskningsfrågorna (Rose, 2012). Reliabiliteten i forskningen syftar till att forskningsmaterialet är tillförlitligt. Detta uppnås då det som studeras verkligen är relevant för studiens syfte, vilket i förlängningen innebär att studien kan replikeras av någon annan (Ekström och Larsson, 2010). I vår studie återknyter reliabiliteten till att vi följt ett stringent ramverk vad gäller teori och analyschema.

Rose (2012) diskuterar forskningsetiska principer för visuell forskning. Då området är komplext blir det svårt att fastställa precisa etiska regler, däremot lyfter hon upp sex nyckelfaktorer som är framtagna av The Economic and Social Research Council (ESRC). Principerna ska fungera som riktlinjer och är applicerbara på metoder inom samhällsvetenskaplig forskning. De ska även omfatta hela forskningsprocessen, från början till slut. Enligt ESRC bör all forskning ta hänsyn till de studerades integritet, garantera kvalitet, samt att den ska förhålla sig till en öppenhet. Alla deltagande inom forskningsprojektet ska vara informerade om syftet till studien och vilka potentiella möjligheter respektive risker dess medverkande kan innebära. Forskarna måste respektera den sekretessbelagda informationen studien tar fram samt garantera deltagarna anonymitet. Ingen ska tvingas att delta i ett forskningsprojekt utan det är något som skall göras frivilligt. Forskningen får heller inte vara skadlig för deltagarna, den ska vara objektiv och tydlig (Rose, 2012). Samtliga principer finns även behandlade på Vetenskapsrådets hemsida (Vetenskapsrådet, u.å.) vilket styrker dess relevans.

Forskningsetik för visuella bilder innefattar dock tre dilemman i förhållande till ESRC's riktlinjer. Det första är att deltagarna blir identifierbara (Rose, 2012). Denna aspekt går inte i linje med den forskningsprincip som förespråkar anonymitet hos de studerade. Då de politiker som undersöktes var offentliga personer som flitigt publicerade bilder på dem själva på deras profiler, blev inte anonymiteten ett problem i denna forskning. De konton som studerades var även öppna, vilket gjorde att allmänheten kunde få tillgång till bilderna. Det andra dilemman är samtycket hos de som är med i bild (Rose, 2012). Detta förhöll vi oss till genom att skicka ut mail till berörda personer, där de informerades om studiens syfte och genom detta fick vi deras samtycke. Om bilder som används innehåller indirekta deltagare som är omedvetna, kan det bli svårt att urskilja dess identitet och få deras godkännande. Dock var allt forskningsmaterial hämtat från en plattform på internet, vilket enligt Castells (2002) är ett öppet forum där information flödar fritt. Detta blev vårt argument för att ändå använda bilderna. Castells ord knyter även an till det sista dilemman som är copyright-aspekten, vilket handlar om ägandet av bilderna. För att kunna reproducera en bild i sin forskning måste ett godkännande av ägaren ligga till grund (Rose, 2012). Då Instagram ägde bilderna kunde vi inte reproducera dem i studien. Istället valde vi att länka bilderna i Bilaga A.

5 Resultat, analys och tolkning

Totalt gjordes 20 kvalitativa semiotiska bildanalyser. I detta kapitel analyseras bilderna utifrån fyra teman. Dessa är *Femininitet*, *Maskulinitet*, *Rollframträdande på scen* samt *Strukturering av genus via Web 2.0*. Analysen lyfter upp empiriska exempel genom denotativa och konnotativa beskrivningar. Den denotativa nivån är enbart beskrivande medan den konnotativa nivån tar stöd av de teoretiska ramverk som diskuterades i litteraturgranskningen. Både de denotativa och de konnotativa beskrivningarna utgår ifrån analys-schemat som presenterades i föregående kapitel. Samtliga bilder som presenteras nedan hänvisar till kategorin *ikoner*, vad gäller Charles Sanders Peirce (diskuterad i Fiske, 2001) indelning av tecken. I de fall andra former av tecken förekommer, och har avgörande betydelse för bildens innehåll, presenteras de närmre under respektive tema. För att analysen ska vara lätt att följa har bilderna givits namn. Länkar till samtliga bilder finns i Bilaga A.

5.1 Femininitet

För att finna feminina tendenser i bilderna, utgick vi från ovan diskuterade genusteorier och bakgrundsresonemang. Tolkningarna och förståelse kring vad som ansågs feminint hänvisades således till Hirdmans (1988) Genussystem och Genuskontrakt, Jacobson och Edströms (1998) stereotypa genusroller samt manliga och kvinnliga dikotomier.

5.1.1 Manlig femininitet

Av de 20 bildanalyser som gjordes var feminina aspekter rådande både bland de manliga och kvinnliga studerade. Klassiska drag av femininitet förekom främst i de bilder som skildrade privata sammanhang. Fredrick skildrade detta exempelvis genom att gestalta sig själv tillsammans med lammungar i bild F1. Den studerade bilden är tagen ovanifrån så att enbart halva Fredricks ansikte och kropp syns. Fredrick är det objekt som är placerat närmst kameran. I bakgrunden syns halm och fem lammungar. Djuren har fokus på Fredrick och de har en kroppslig kontakt via hans hand och arm. Fredrick är vänd upp mot kameran och hans mungipor är uppåtdragna. Hans blick är fokuserad på kameran, dock är ena ögat beskuret ur bilden. Han är klädd i en grå kofta, rutig skjorta och jeans. Den aktivitet som bilden består av är att Fredrick sitter ned och klappar djuren.

Ovan nämnda denotationer bär likheter med en av Daniels denotativa bildbeskrivningar, vilka båda visar på tendenser som överlag varit tydliga i materialet. Daniels bild (D5) speglar honom tillsammans med en bebis. Bilden är en närbild och de tar upp i stort sett hela bilden, endast en liten bit av en vit vägg syns i bakgrunden. Daniel håller bebisen tätt intill sig, möter kameran med blicken, har öppen mun och hans mungipor är dragna uppåt. Bilden är tagen framifrån på väldigt nära håll vilket leder till att endast halva Daniels ansikte kommer med. Bilden är även beskuren strax under ansiktena vilket gör att det inte går att definiera Daniels kläder.

Bildernas teckeninnehåll tyder på att de är tagna i privata sammanhang. Även bildernas yttre kontext konnoterar att de är tagna i en privat miljö, snarare än på arbetet. Daniels bildtext lyder *“Med världens bästa Leo i Falun :) <3 finaste kurden!”* medan Fredricks bildtext lyder *“Keepin’ it real på gårdsbesök hos @ekobonden på Jannelunds gård i #Mullhyttan”*. Fredricks lediga klädsel är också ett tecken som talar för att hans bild saknar kopplingar till arbetslivet. Den privata aspekten är en av de dikotomier Jacobson m.fl. (1998) menar är kvinnliga, vilket leder oss fram till den första kopplingen av femininitet. Fagerström och Nilsson (2008) menar också att kvinnor traditionellt sett är dem som medialt representerat den privata sfären, och i detta fall blir det Daniel och Fredrick som tar denna roll.

Tecknen bebis och lammungar som förekommer i bilderna, leder till nästa koppling för femininitet, nämligen moderlighet. Detta är ännu en av Gemzöe (2003) samt Jacobson och Edströms (1998) kvinnliga dikotomier. Den moderliga känslan förstärks av att Fredrick sitter ned och klappar lammen. I Daniels fall kombineras tecknet bebis med en *symbol* för hjärta i bildtexten, vilket ytterligare styrker dessa konnotationer. Att de båda männen är leende på bilderna talar för att de trivs i den miljö de befinner sig i, vilket kan ses som en motreaktion på de föreställningar av den traditionella mannen som Jarlbro (2006) diskuterar. Både Daniel och Fredrick väljer att porträttera sig i en mer känslsam miljö, vilket innebär att dessa bilder också är ett uttryck för att skapa en mer nyanserad bild av manliga politiker, vilka enligt Jarlbro (2006) givits en hårdare porträttering i medier genom tiderna. Hirdman (1988) och Hirdman (2001) talar om att det finns en tudelning mellan könen, vilken syftar till uppdelning av samhällsliga

uppgifter, där kvinnan historiskt burit ansvaret för hemmet och barnen. Dessa bilder bryter således dels mot den uppdelning som traditionellt funnits, dels mot den del av Hirdmans (1988) genuskontrakt som handlar om socialisering, och att samhälleliga normer efterlevs och reproduceras. Istället ser vi nya mönster, vilka i detta fall innebär att de studerade männen tar ansvar även på en arena som enligt Jarlbro (2006) traditionellt sammankopplats med kvinnan.

Ovan diskuterade resonemang tyder på att materialet faller inom ramen för den kvinnliga stereotypen hushållsfunktionären. Framförallt vad gäller de moderliga och omhändertagande egenskaperna bilderna konnoterar, då hushållsfunktionären ses som den perfekta maken som tar hand om hemmet och barnen (Jacobson et al, 1998). Som ovan nämnt ser vi att dessa två bilder således frångår traditionella framställningar av mannens genus (Jarlbro, 2006; Fagerström och Nilsson, 2008) samt tudelningen mellan könen och dess egenskaper Hirdman (1988) tar upp i genussystemet. Liberalfeminismen ser kritiskt på den traditionella uppdelning av könen som Hirdman (1988) diskuterar. Liberalfeminismen menar också att förändringar måste ske för att vi skall nå ett jämställt samhälle, på alla plan. Vidare menar den liberala inriktningen att denna förändring bör ske genom människans förnuft i form av utbildning, uppfostran och påverkan av attityder (Gemzöe, 2003). Ovan diskuterat material visar på attityder som talar emot traditionella framställningar av könen, vilka således är grundläggande, och positiva i förhållande till att samhällsförändring skall ske. Schill (2012) argumenterar för att politikens visuella bilder har möjlighet att påverka människors åsiktsbildning, framförallt då det kommer till tankar om genus. Dessa synsätt innebär i sin tur att politiska framställningar av könen i nya miljöer, torde kunna skapa en effekt där deras gestaltningar sprider sig vidare till andra samhällsskikt. Detta i sin tur skulle kunna leda till ett mer neutralt förhållningssätt vad gäller framställning av genusrollerna, vilket blir en framgång, ur ett liberalfeministiskt synsätt.

5.1.2 Kvinnlig femininitet

Femininiteten kom även till uttryck i kvinnornas bilder. En av Carolines framställningar utmärkte sig i förhållande till allt övrigt analyserat material. Bilden C3 är tagen något underifrån med ett utsnitt där enbart Carolines ansikte och lite av hennes axel kommer

med. Hon drar lite på mungiporna och har stora uppspärade ögon som möter kameran. Hennes axelband och halsband är de påklädda attribut som syns i bild. Caroline har utsläppt hår och bär mycket smink. Hon är placerad centralt i bilden och i bakgrunden skymtar en soffa samt en vägghylla.

Den denotativa nivån kompletteras med tillhörande bildtext, vilken lyder; “#bt Året var 2005 och jag tar en selfie - före min tid?!”. Bildtexten tyder på att bilden är tagen i ett privat sammanhang för flera år sedan och återkopplar inte till hennes politiska roll. Istället lägger bilden fokus på traditionellt kvinnliga attribut såsom smycken, smink och hår, vilket också är typiska egenskaper hos Jacobson och Edströms (1998) genusstereotyp skönhetslaven. Caroline har stora uppspärade ögon vilket gör att bilden konnoterar öppenhet och ger en inbjudande känsla. Bilden är således ett klassiskt exempel på hur kvinnliga politiker traditionellt har porträtterats i medier, nämligen med fokus på det yttre (Jarlbro, 2006). Trots att Carolines Instagramkonto är privat och det Jarlbro (2006) lägger fokus vid berör offentliga gestaltningar, är liknelsen relevant. Detta med tanke på att hennes privata konto är offentligt, vilket innebär att bilden hon lagt ut, delas med allmänheten lika öppet som tidigare mediala framställningar.

Genom ovanstående reflektioner finner vi några av Gemzöes (2003) och Jacobsons m.fl. (1998) kvinnliga dikotomier. Den första är *passiv*, då det helt saknas aktivitet i bilden. Även dikotomierna *objekt* och *kropp* blir relevanta med tanke på att fokus enbart ligger på hennes utseende. Slutligen är dikotomin *privat* aktuell eftersom att bilden inte har någon koppling alls till hennes arbete. Ovan analyserade attribut i kombination med bildtexten tyder på att bilden återpubliceras för att Caroline vill få bekräftelse på sitt utseende, vilket styrker kopplingarna till stereotypen skönhetslaven, som ständigt har yttre skönhet i fokus (Jacobson et al, 1998).

Till skillnad från tidigare diskuterade manliga utdrag ur materialet, upprätthåller bilden på Caroline det genuskontrakt Hirdman (1988) presenterar. Detta med tanke på att Caroline anspelar på samhällets föreställda gemenskaper, vilka enligt Gripsrud (2002) avser rådande normer och förväntningar. I detta fall återkopplar de föreställda gemenskaperna således till traditionella gestaltningar av genus, vilka Hirdman (2001) och Jarlbro (2006) lyfter. Då visuella uttryck som bilder tagit allt större plats i det

senmoderna samhället (Eriksson och Göthlund, 2012) blir bilden ett uttryck för att historiska gemenskaper, genom genusarvet som Hirdman (1988) talar om, reproduceras istället för att utvecklas. Detta resonemang leder således till att traditionella bilder av könen fortsätter att ses som naturliga av kommande generationer.

Gemensamt för andra tendenser i det kvinnliga materialet är att både Ylva och Caroline framställer sig som starka kvinnor i kombination med fokus på hälsa och skönhet. Två exempel på denna kombination är då Ylva porträtterar sig på gymmet (Y3), och då Caroline gestaltar sig genom ett självporträtt med höjd och knuten näve (C2). Denotativt är Ylva placerad centralt i bildens förgrund, och lämnar inte mycket plats åt andra objekt. Det som finns i bakgrunden är ett tak och ett par lampor som lyser. Någon form av metallställning går även att skildra till höger i bakgrunden. Bilden är tagen ur ett underifrån perspektiv och är beskuren strax under Ylvas knän. Hennes mungipor är uppåtdragna och hennes blick är fokuserad framåt, in i kameran. Hon bär ett par färgglada byxor i kombination med en svart topp och hon håller händerna på knäna samtidigt som hon har benen brett i sär och huvudet något högt. Denotativt avläser vi att även Caroline är centralt placerad i porträttbilden, vilken är tagen rakt framifrån, ur ett halvkroppsperspektiv. Caroline är det enda objekt som återfinns i bilden, och hon är stillastående framför en ljus väg. Hon har ena handen höjd med näven knuten. Andra armen är placerad bakom hennes rygg. På armen som syns bär hon ett armband och hon är klädd i en vit blus med utsmyckade, mönstrade, ärmar. Hennes hår är utsläppt och hennes blick är riktad ner mot hennes knutna näve.

Båda bilderna konnoterar att de är tagna i privata sammanhang, vilket tillskriver dem Jacobsons m.fl. (1998) kvinnliga dikotomi *privat*. Ylvas bild är tagen underifrån vilket signalerar överläge gentemot betraktaren (Ekström och Larsson, 2010). Den starka pose Ylva porträtterar sig själv i, genom att stå bredbent i kombination med händerna på knäna, konnoterar Gemzöes (2003) dikotomi *aktiv*, vilken egentligen är en av de manliga dikotomierna. Posen i kombination med bildtexten "*Då kör jag igång veckan!*", svarar för konnotationen att hon ofta befinner sig på gymmet. Även Carolines bild sätter fokus på hennes aktiva starka pose, vilken avläses genom den knutna näven hon håller upp. Enligt rådande kulturella konventioner ses den knutna nävens tecken

som en *symbol* för styrka, vilket tillskriver bilden en känsla av kraft och maktfullhet. Precis som dikotomin *aktiv* är även detta attribut som traditionellt varit sammankopplade med mannen (Fagerström och Nilsson, 2008). Konnotationerna styrks också av den yttre kontexten som lyder;

”Ensam är stark men tillsammans kan vi förändra världen! Jag är med i kampen mot människohandeln, för allas rätt till sin egen kropp, sitt eget liv och sin egen framtid. Gör som mig och hjälp du också. Köp ditt armband (pris: 200:-) och läs om hur de arbetar mot trafficking på www.imtr.se/notforsale #notforsale.”

Utifrån ovan diskuterade konnotationer återfinns drag från den manliga könsstereotypen machomannen hos både Ylva och Caroline. Denna stereotyp står för styrka och mod (Jacobson et al, 1998), vilket båda bilderna svarar för. Machomannen avbildas ofta som hjälte (Jacobson et al, 1998), vilket är den gestaltning Caroline konnoterar. Trots dessa drag från machomannen är det stereotypen skönhetsslaven som tar över de båda bilderna. Att Ylva befinner sig på gymmet svarar nämligen för skönhetsslavens attribut att upprätthålla sitt utseende, vilket skönhetsslaven bland annat gör genom att träna på gym (Jacobsson et al, 1998). Bilden svarar också för två kvinnliga dikotomier, nämligen *kropp* och *privat*. Detta med tanke på att hennes kropp är det enda som är i bildens fokus samt att bilden är tagen i en privat miljö och inte på arbetet. Ylvas bild skiljer sig dock från den klassiska skönhetsslaven, då hon porträtterar sig själv utan smink, vilket Jacobson och Edströms (1998) skönhetsslav troligen inte skulle känna sig bekväm med. Ylva är leende, vilket är ett tecken som symboliserar glädje, vilket i sin tur leder fram till konnotationen att bilden syftar till att förmedla välmående istället för vikten av att ständigt vara utseendemässigt på topp.

Genom Carolines bild yttras en känsla av narcissism då det är Caroline själv som avbildas och inte något som egentligen representerar ämnet hon tar upp i bildtexten, vilket återigen kopplas till skönhetsslaven och hennes ständiga fokus på utseende (Jacobson et al, 1998). Femininiteten i Carolines bild förstärks även genom Gemzöe (2003) samt Jacobson och Edströms (1998) dikotomi mor, då bildtexten knyter an till en känslösam moderlig sida genom medmänsklighet och uppmaningen till sina följare att

tillsammans motverka trafficking. Carolines klädval återknyter också till skönhetslaven då hon bär en utsmyckad skjorta och har tillfixat hår.

Enligt Jarlbro (2006) har mannen tidigare framställts som maktbärande i förhållande till kvinnan där fokus istället riktats på utseende och underlägsenhet. De tendenser vi såg i materialet skapade i stor utsträckning en kombination av dessa attribut, vilka diskuterades ovan. Detta torde ses som en utveckling av den kulturella överlagring Hirdman (1988) fastslår i sitt genuskontrakt. Den kulturella överlagringen hänvisar till idealtypen kring hur genus bör te sig, vilket i detta fall hänvisar till de traditionella framställningar av genus, som Hirdman (2001) och Jarlbro (2006) fastslår. Med tanke på att de studerade kvinnorna porträtterar sig i maktfulla positioner återspeglar det istället liberalfeminismens tanke kring att kvinnor och män besitter samma rättigheter, (Gemzöe, 2003) så även när det kommer till fri representation av genus. Egenskaperna slår också hål på Hirdmans (1998) genuskontrakt och genussystem.

Något som däremot är intressant att lyfta med avseende på feminitet är att den manliga feminiteten kom till uttryck genom en moderlig sida, medan den kvinnliga feminiteten kom till uttryck genom fokus på deras utseende. Den manliga gestaltningen torde ha en naturlig koppling till en fadersgestalt medan den kvinnliga gestaltningen skulle kunna vara ett uttryck för att samhällliga strukturer är djupt rotade. Även att Ylva och Caroline reproducerar de kulturella normer och konventioner de insocialiserats i. Traditionella normer har till viss del utvecklats genom materialet men det visar trots allt fortfarande på att det finns spår av de traditionella genusattribut Fagerström och Nilsson (2008), Hirdman (1988), Hirdman (2001) och Jarlbro (2006) talar om, dock aldrig i de rena former som Jacobson och Edström (1998) föreslår.

5.2 Maskulinitet

Även under denna kategori förhöll vi oss till teorierna Genuskontraktet, Genussystemet, De stereotypa könsrollerna, samt manliga respektive kvinnliga dikotomier, vilka diskuterades i litteraturgranskningen. Precis som för feminiteten var det dessa teorier samt bakgrundsdiskussionen som satte ramarna för hur maskulinitet tolkades.

5.2.1 Manlig maskulinitet

Männens maskulinitet följde liknande mönster. Jacobson och Edströms (1998) stereotyp projektören var framstående i gestaltningarna, framförallt i de fall då de undersökta porträtterade sig i sin arbetsmiljö. Ett framstående exempel vad gäller detta återkommande mönster är bild F2, ett självporträtt på Fredrick tillsammans med en annan man. Denotativt är bilden tagen något ovanifrån så att enbart deras ansikte och övre delen av deras bröst syns. Båda är klädda i skjorta och kavaj, samt att mannen bredvid Fredrick bär en blå slips. Bakom männen syns ett golv och en dörr. De två männen axlar vidrör varandra lätt, deras huvuden är lutade mot varandras och de drar båda på mungiporna. De har även båda sina blickar riktade mot kameran och är stillastående. Bildens yttre kontext knyter an till att bilden är tagen i ett arbetsrelaterat sammanhang, och den konnoterar också att mannen Fredrick porträtterar sig själv tillsammans med är hans arbetskollega Paavo.

”Har fikat med Paavo Väyrynen från finska centern (Kedkusta). Han har varit i politiken sedan 60-talet och har många minnen att dela med sig av. Vi har pratat om Centerpartierna i Norden och Baltikum, om då och nu samt om regeringsbildningen i Finland. #Centerpartiet #officeofglory #federleyiEP”

Bilden återkopplar till Jacobson och Edströms (1998) stereotyp projektören, vilken syftar till en upptagen man, med arbetet och proper klädsel i fokus. Den klädsel som återfinns i bilden känns också igen från traditionella porträtteringar av manliga politiker (Jarlbro, 2006), vilket styrker de konnotationer som gjorts och att gestaltningen torde ses som en projektör. I Fredricks bild görs ytterligare en koppling till projektören, då bilden är tagen i en korridor tillsammans med en arbetskollega. Det ger associationer kring att de är på väg någonstans inom arbetet, vilket är ett klassiskt drag hos projektören (Jacobson et al, 1998). Även Daniel återknyter till projektörsrollen och bidrar med ett tydligt exempel på detta. Hans bild (D2) faller inom ramarna för projektörrollen genom en kombination av bild och bildtext. Texten till hans bild lyder;

”Dags för årskonferens med Vänsterpartiet Dalarna. Efter 3 år som ordförande väljer jag nu att inte ställa upp ytterligare ett år. Det har varit fantastiskt kul att ha detta förtroende uppdrag, men jag känner att jag inte

orkar kombinera detta uppdrag med riksdagsuppdraget. Önskar den nya distriktsstyrelsen och ordförande som ska väljas senare idag all lycka!”.

Denotationer som görs av bilden är att utsnittet lämnar plats för Daniels ansikte, vänsterarm och övre delen av hans bröst. Bilden är ett självporträtt, tagit något underifrån. Daniel befinner sig i bildens förgrund medan bakgrunden består av gräs, en staty, vatten och trädgrenar. Hans mungipor är uppåtdragna, hans näve är höjd och knuten samtidigt som blicken möter kameran. Kläderna Daniel bär är en svart skjorta och en svart kavaj, vilket han matchar med en röd brosch. Den röda broschen konnoteras vidare till att förstås som en *symbol* för vänsterpartiets logga. Loggan i kombination med bildtexten styrker ytterligare att bilden är tagen i ett arbetssammanhang.

I Daniels fall visar bildtexten tydligt att han är på väg från ett politiskt uppdrag till ett annat, vilket återknyter till egenskapen om att ständigt vara på väg (Jacobson et al, 1998), hos projektören. Daniels bild ger också konnotationer till Jacobson och Edströms (1998) stereotyp machomannen, då den porträtteras som hjälte genom styrka och mod. I Daniels bild framkommer detta genom tecknet för den knutna näven som kulturellt sett symboliserar just styrka och mod.

Vidare kan båda bilderna sammankopplas med en rad utav Gemzöe (2003) och Jacobsons m.fl. (1998) manliga dikotomier. *Offentlig, arbetare* och *politiker* förbinds genom den yttre kontexten som förklarar att de båda porträtteras på arbetet, vilket indirekt ger kopplingen till *intellekt* och *aktiv*. Dikotomin *påklädd* blir en direkt följd av att de bär kläder, medan *subjekt* återknyter till att fokus ligger på deras aktivitet, och inte deras utseende. I Fredricks fall förknippas även bilden med dikotomin *utåtriktad*, då bilden förmedlar gemenskap med Paavo och de nordiska Centerrörelserna.

Ovan lyfta exempel svarar för den genusrepresentation som var tydligast förekommande bland de manliga studerade. Utgångspunkten i Hirdmans (1988) tankar är att genusroller är socialt konstruerade. Det är den traditionella, sociala konstruktionen för mansrollen, vilken Hirdman (2001) och Jarlbro (2006) diskuterar, vi såg återkomma i dessa gestaltningar. Att denna typ av porträttering förekom på Instagram då de

porträtterade sig själv, var inte förvånande, då historiska gestaltningar präglar dagens framställningar (Jarlbro, 2006). Gestaltningarna kan sammankopplas med arbetsrollen då de framförallt varit framstående just vid arbetsrelaterade inlägg. Trots detta är resonemanget av relevans, då gestaltningarna var tydligt förekommande hos båda männen. Gestaltningarna återknyts till reproduktion av rådande kollektiv normalism, genom socialisering. Socialisering är det steg i Hirdmans (1988) genuskontrakt som bygger på att samhällliga normer efterlevs och accepteras. Normalismen tar också utgångspunkt i den nivå Hirdman (1988) benämner social integration, vilken bygger på hur arbetsfördelning och samhällliga institutioner bör te sig. Daniel och Fredricks bilder är således exempel som tyder på att det genussystem Hirdman (1988) talar om upprätthålls, genom att deras gestaltningar placerar dem i det fack som enligt teorin tillhör mannen.

5.2.2 Kvinnlig maskulinitet

Även bland kvinnorna kom maskulinitet till uttryck i form av Jacobson och Edströms (1998) stereotyp projektören, övervägande i samband med att de porträtterade sig själv i sin arbetsroll. En av Ylvas publicerade bilder (Y5) är ett exempel på detta. Denotationer av bilden ger uttryck för att det är en porträttbild i helkroppsformat där Ylva är placerad centralt i bilden, stillastående framför en buss. På bussen finns en textruta som lyder "FRAMTIDEN BÖRJAR I SKOLAN" samt en röd logotyp med vita kanter. Även ordet "SKOLBUSS" står skrivet på bussen. Ylva är placerad så att båda texter syns tydligt. Hon är klädd i en röd klänning, svarta skor, ljus kavaj och ett halsband. Ylva bär även en röd väska på axeln och i handen håller hon en telefon. Hennes blick är riktad mot kameran och hon ler stort. Den text som tillhör bilden lyder följande; "*Kampanjar i GBG, Varberg och Halmstad idag!*"

Bilden är tagen rakt framifrån, vilket symboliserar jämlikhet med betraktaren (Ekström och Larsson, 2010). Den röda logotypen är en *symbol* som konnoterar Ylvas socialdemokratiska partitillhörighet. Den yttre kontexten konnoterar att Ylva befinner sig på en arbetsresa. Att hon befinner sig i arbetet konnoterar några av de manliga dikotomierna Gemzöe (2003) och Jacobsson m.fl. (1998) kommit fram till; *politiker*, *offentlig* och *arbetare*. Telefonen som tecken knyter också an till en av de manliga

dikotomierna då den symboliserar *aktivitet*. Den förbinder också bilden till Jacobson och Edströms (1998) projektörsstereotyp genom att signalera att hon ständigt är tillgänglig och upptagen, vilket som tidigare nämnt är två huvuddrag hos projektören. Tecknet kan även ses som ett *index* på dessa attribut. Bilden i kombination med bildtexten konnoterar samtidigt att Ylva arbetar för skolpolitiken, en fråga som tangerar att knyta an till Jacobsons m.fl. (1998) kvinnliga dikotomi *privat*, då frågan rör sig inom det familjära och privata. Hon utstrålar glädje på bilden, vilket styrker den positiva känslan inför privata politiska frågor. Detta leder även fram till den kvinnliga dikotomin *moderlig*, då skolfrågan värnar om barnen. Att kvinnor får representera mer privata sfärer är ett traditionellt grepp medier använt för att återspegla kvinnan (Fagerström och Nilsson, 2008). Det är intressant att se att det är den delen av Ylvas politiska engagemang hon väljer att gestalta sig själv genom, då det delvis syftar tillbaka till mannens övertag i genussystemet (Hirdman, 1988). Hennes bild syftar till att Ylva som kvinna har en maktfull position inom politiken, vilket också tillskriver hennes bild stereotypen projektör. Dock gestaltar hon sin politiska roll i bilden, genom ramarna för traditionella kvinnliga attribut så som moderlighet, och genom en extra dimension utseendemässigt. Detta bidrar delvis till att upprätthålla den traditionella bilden av kvinnan och i förlängningen Hirdmans (1988) genuskontrakt.

En annan form av arbetsrelaterad framställning som varit tydlig bland kvinnorna får Caroline stå som exempel för. Bild C4 är ett porträtt i halvkroppsutsnitt som är tagen underifrån och även något från sidan. I bildens förgrund finner vi ett bord och en mikrofon, medan Caroline befinner sig snett framåtlutad bakom bordet. Hennes blick är fokuserad nedåt och hon bär helsvarta kläder i kombination med uppsatt hår. Hennes händer vilar på bordet som bär en vapensköld. Liknande denotativa beskrivningar har varit återkommande i flera bilder, både hos de kvinnliga och de manliga politikerna. De bilder som haft denna beskrivning har tenderat att vara tagna underifrån, precis som Carolines exempelbild. Detta betonar maktövertag gentemot betraktaren menar Ekström och Larsson (2010), vilket i Carolines fall förstärks genom den yttre kontexten, vilken också skapar förståelse kring att hon befinner sig på arbetet. "*Idag debatt om associationsrätt i riksdagen. Förvånas över hur många företagsfientliga politiker det finns. Morgondagens jobb finns i företag som startas och får växa sig stora!*"

Bildtexten konnoterar att hon brinner för att skapa nya jobb på arbetsmarknaden, vilket ger bilden en seriös och professionell känsla. Detta tillskriver henne Jacobson m.fl. (1998) och Gemzöes (2003) manliga dikotomier *intellekt*, *politiker* och *arbete*. Även dikotomin *offentlig* är relevant då hon utför arbete offentligt, medan påklädd blir aktuellt då hennes kropp inte exponeras. *Aktiv* och *subjekt* förekommer också då Caroline utför handling i bilden. Samtliga dikotomier som ryms i bilden faller således inom ramarna för den manliga kategorin.

I Carolines bild är tecknet som finns på bordet vad Sanders Pierce (diskuterad i Fiske, 2001) benämner en *symbol*, vilken i detta fall ger konnotationer till Sverige, och det faktum att hon befinner sig i riksdagen och arbetar för riket. Mikrofonerna är tecken som konnoterar att Caroline talar inför en grupp människor, även hennes nedåtriktade blick styrker denna konnotation då det ligger papper på bordet. Detta förstärker bildens seriösa koppling, och yttrar en känsla av professionalism, vilket är ett attribut som genom tiderna förknippats snarare med mannen, än kvinnan (Fagerström och Nilsson, 2008). Trots att kopplingarna tillskrivs hennes politiska roll och således inte är specifika för henne som person är de relevanta att benämna eftersom att de öppnar upp ett fönster för kvinnan som maktfull, seriös och professionell. Egenskaper som genom tiden tillskrivits mannen (Jarlbro, 2006; Eriksson och Göthlund, 2012; Jacobson et al, 1998). Liberalfeminismen menar att kvinnans underordnade position i samhället är sammankopplad med att hon historiskt varken fått delta i politiken eller arbetslivet, mot samma grund som mannen (Gemzöe, 2003). Denna bild speglar dock en ny verklighet där kvinnan i allra högsta grad är delaktig, vilket således torde kunna argumentera för kvinnans stärkta samhällsposition, samtidigt som gestaltningen slår hål både på genussystemet och genuskontraktet. Detta visuella grepp kan också kopplas till Butlers (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) syn på att gestaltning av genusroller sker genom imitation, vilket i detta fall skulle ha en positiv inverkan på genusframställning, ur ett liberalfeministiskt perspektiv. Schill (2012) menar att politiker är förebilder och att de påverkar människors tankar och synsätt, genom sina beteenden. På så vis får de studerade bilderna en betydande roll när det kommer till fortsatt konstruktion av genusroller.

De tendenser som förekom när det gällde gestaltningen av maskulinitet, hörde främst samman med gestaltning i arbetsrollen, både vad gällde de kvinnliga och de manliga studerade. Något som skiljde könen emellan var att männens gestaltning fullt ut kunde härledas till vad som traditionellt har ansetts maskulint, medan kvinnornas gestaltning bar en extra dimension. Denna dimension berörde aspekter som traditionellt givits en feminin tillskrivelse, nämligen fokus på skönhet i form av smink och accessoarer (Jarlbro, 2006). Detta var både Ylva och Caroline exempel på i flera av de bilder som analyserades. Dessa tankar bör dock härledas till genuskontraktet för att förstås på ett djupare plan. Då kvinnan historiskt sett stått under mannen har också de attribut och egenskaper som sammankopplats med kvinnan fått ett lägre värde (Hirdman, 1988), i detta fall olika utsmyckningar av kroppen. Detta kan således svara på varför det läggs värderingar och fokus på uppklädda och sminkade kvinnor, medan en man i kostym och slips går obemärkt förbi, trots att de egentligen speglar samma sak, från olika håll.

5.3 Rollframträdande på scen

Vad gäller rollframträdande, visade Ylva på ett tydligt mönster i samtliga analyserade bilder. Hon väljer antingen att framställa sig själv i arbetsrelaterade sammanhang, eller i situationer där hon tränar. Dessa porträtteringar knyter väl an till Goffmans synsätt kring rollgestaltning då hon tydligt väljer ut två olika roller att framställa sig ur, samt två olika scener att spela på, då hon gestaltar sig själv på Instagram. Detta visar på att Ylva eventuellt inte är så privat i sin gestaltning, då det mesta i hennes person behandlas i den bakre regionen, och aldrig når fram till scenen. Goffman (1959) menar att varje skådespelare anpassar sitt skådespeleri för att göra ett positivt intryck på publiken, vilket genom Ylvas flöde innebär att hon tillskriver rollerna politiker och träningsintresserad positiva attribut. Goffman (1959) menar att allt obekvämt som inte passar in i rollerna, eller på den utvalda scenen, kommer att undanhållas och behandlas i den bakre regionen, vilket Ylva tydligt visar på. Däremot frångår hennes rollframträdande Goffmans (1959) tankar kring att människan alltid väljer att porträttera sig enligt rådande samhällsförväntningar. Genom ovanstående analys återknyter samtliga av hennes bilder till fler av de manliga dikotomierna, än de kvinnliga. Hennes bilder har även mer gemensamt med de traditionellt manliga könsstereotyperna.

Carolines bilder gav uttryck för attribut hos de tre stereotyperna skönhetsslaven, machomannen och projektören. Hos hennes fanns således en tudelning mellan att representera sig själv traditionellt manligt, och traditionellt kvinnligt. Även hos Daniel fanns en tudelning mellan att gestalta sig enligt traditionellt manliga och kvinnliga egenskaper. Ett tydligt exempel på denna uppdelning är bild D1, en porträttbild där Daniel gestaltas tillsammans med andra individer. Denotativt är bilden tagen rakt framifrån, ur ett halvkroppsperspektiv och Daniel är placerad centralt i bilden, medan de andra personerna i bilden omringar honom. De står alla väldigt tätt intill varandra och ler, samtidigt som de möter kameran med blicken. En del av gruppen vidrör även varandra med sina axlar. Bortsett från detta sker ingen fysisk aktivitet i bilden. Daniels klädsel är skjorta, kavaj och långbyxor. Bildens förgrund består av papper, kaffekoppar och en skål som är placerad på ett bord. Bakgrunden består av en montervägg och affischer, med en röd logotyp. Logotypen på affischen är en *symbol* som konnoterar att Daniel är aktiv inom Vänsterpartiet. Loggan konnoterar också att Daniel torde befinna sig i ett arbetsrelaterat sammanhang, vilket den yttre kontexten lyder förstärker.

”På skolriksdagen tillsammans med andra kamrater från @vansterpartiet. Imorgon arrangerar vi seminarium för lokala skolpolitiker som representerar V runt om i landet och det är nästintill fullbokat! Kom gärna förbi vår monter och hälsa på! :) #Vänsterpartiet #Skolriksdagen #WaterfrontCongressCentre.”

Bildtexten berättar för oss att Daniel arbetar politiskt med skolfrågan, vilken återknyter till dikotomierna *privat* och *mor*, två av de kvinnliga (Jacobson et al, 1998). Således framställer Daniel, precis som Ylva, sin politiska roll genom att spegla en privat fråga. Detta en arena som traditionellt tillskrivits kvinnan (Fagerström och Nilsson, 2008). Trots dessa attribut tillskrivs Daniels bild, precis som Ylvas, stereotypen projektören med tanke på att han förekommer i arbetslivet, konnoterar upptagen och att han porträtteras då han är mitt uppe i ett politiskt sammanhang. Drag som alla återfinns hos Jacobson och Edströms (1998) stereotyp projektören. Traditionellt har mannen framställts i förhållande till sina politiska åsikter (Jarlbro, 2006), vilket bilden också visar svar på. Daniels rollframträdande rör sig således både inom vad som genom tiden

ansetts manligt och kvinnligt eftersom hans bilder innehåller tendenser från både de manliga och de kvinnliga stereotyperna. Den roll Daniel framförallt använder då han gestaltar sig själv på scenen Instagram är rollen som projektör, ofta i samband med yrkesrelaterade sammanhang. De privata och hushållsfunktionärliga sidor Daniel visar upp av sig själv saknar förankring i rådande stereotypa mediebilder av mannen som Jacobson m.fl. (1998), Hirdman (1988), Hirdman (2001;) samt Jarlbro (2006) diskuterar. Detta i sin tur motbevisar den del av Goffmans teori som menar att gestaltning i den främre regionen bör återknyta till rådande normer kring hur en viss person förväntas bete sig (1959).

En bild som skiljer sig från samtliga analyserade bilder är då Fredrick tar ett självporträtt med en rosa grismask på ansiktet. Bilden (F5) är tagen rakt framifrån så enbart Fredricks ansikte och övre del av bröstet syns. Han är iklädd kavaj, skjorta och slips och i bakgrunden skymtar andra människor och stolsäten. Fredrick har inte någon relation till de andra objekten i bilden, förutom den mask han bär på ansikten och det stolsäte han sitter i. Han tittar rakt in i kameran och har ett neutralt ansiktsuttryck. Texten som omger bilden lyder; *“Tar grisgrejen till nästa level. Stort tack Emily! #federleyiEP #officeofglory”*.

Trots skämtsamma drag kan vi även i denna bild skildra drag av den stereotyp Jacobson och Edström (1998) benämner projektören. Detta genom Fredricks strikta klädsel, samt att han befinner sig på ett tåg, på väg någonstans. Fredrick har även använt sig av så kallade hashtags vilket är ett sätt att dela in bilder i kategorier (Twitter, 2014). De använda hashtagsen är av arbetsinriktad karaktär och således blir bilden representativ för hans professionella yrkesroll. Grismasken däremot lättar upp bildens seriositet och bidrar till en mer skämtsam känsla. Detta kan kopplas till att han önskar att uppfattas som en av folket samt att han vill tona ner den traditionella rollen manliga politiker enligt Jarlbro (2006) uppfattas ha. Dock bär Fredricks gestaltningar flest drag från stereotypen projektören, vilken Jacobson och Edström (1998) menar är en aktiv man med arbetet i fokus. Därför blir det tydligt att den roll Fredrick känner sig mest bekväm med att gestalta sig i, är den roll som bygger på hans profession. Detta återkopplas till Goffmans (1959) tankar kring att människor porträtterar sig själv utefter de ideal de tror att motspelaren skulle föredra. En tendens som finns hos Fredrick är dock att han gärna

varierar hur han framställer sig inom projektörsscenen, där en del av de analyserade bilderna hade ett något mer humoristiskt anspråk. Detta tänjer på gränserna för den stereotypa projektören som jämt ses som allvarlig (Jacobson et al, 1998). Barnett (1997) diskuterade hur Web 2.0 skapar möjligheter för politikens kommunikation att ta nya former, vilket det skämtsamma uttrycket hos Fredrick skulle kunna vara ett exempel på.

Goffmans (1959) menar att oavsett hur bekväm en person blir på en scen, kommer personen alltid att underhålla attribut som är negativa för rollen. Detta tillsammans med eventuella misstag undanhålls och behandlas i den bakre regionen, istället för att visas upp på den främre scenen. Detta resonemang kom tydligt till uttryck i studien. Av de bilder som studerades var det endast en bild som gav uttryck för något som skulle kunna ses som ett misslyckande, bild D2. Den yttre kontexten till bilden lyder;

”Dags för årskonferens med Vänsterpartiet Dalarna. Efter 3 år som ordförande väljer jag nu att inte ställa upp ytterligare ett år. Det har varit fantastiskt kul att ha detta förtroende uppdrag, men jag känner att jag inte orkar kombinera detta uppdrag med riksdagsuppdraget. Önskar den nya distriktsstyrelsen och ordförande som ska väljas senare idag all lycka!”

Det är Daniel som publicerat bilden i samband med att han avsäger sig uppdraget som ordförande för Vänsterpartiet Dalarna. I texten förklarar han att han inte “orkar” med kombinationen av att sitta som ordförande, och samtidigt ha uppdrag i riksdagen. Texten visar däremot på att handlingen är ett självmant val från Daniels sida, vilket härleder till att det egentligen inte är ett misstag som strider mot Daniels roll. Goffmans (1959) synsätt handlar om att all information som fränges i den främre regionen kontrolleras av skådespelaren. Detta innebär således att Daniel är bekväm i sitt beslut och att de genusroller som delgivs av politikerna på Instagram, är roller de byggt upp och känner sig bekväma i. Oavsett om framställningarna strider mot, eller följer samtida ideal och föreställningar kring genus.

5.4 Strukturering av genus via Web 2.0

Giddens (diskuterad i Månson, 2007) menar att den personliga identiteten har fått en större möjlighet till utveckling då samhället idag fokuserar mer på individualism än på

historiska traditioner. Detta resonemang skulle kunna vara svar på varför politikerna känner sig bekväma med att gestalta sig själv enligt både traditionellt kvinnliga och traditionellt manliga attribut. Ett flertal av de undersökta bilderna visade tendenser kring att frångå traditionella genusnormer, trots att Goffman (1959) menar att människan alltid väljer att porträttera sig enligt rådande samhällsförväntningar. I förlängningen skulle detta enligt Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) alltså innebära att politikernas framställningar har möjlighet att påverka människor till att omformulera sina tankar kring manliga och kvinnliga stereotyper. Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) menar nämligen att förändring sker genom handling, och att det är subjektet som besitter makten när det kommer till att förändra rådande samhällsideal. Flera bilder i studien utmanar rådande samhällsnormer och ideal, vilket således i förlängningen torde leda till att politiker har möjlighet att påverka genusframställningen till att möta nya ideal. Detta härleder också till Schills (2012) tankar som syftar till att politiker genom visuella bilder har möjlighet att påverka människors åsikter och tankar kring ett visst fenomen. Speciellt har detta visat sig vara rådande när det handlar om genus.

Det finns tendenser i bland annat Carolines bilder, då hon porträtterar sig som skönhetsslav, vilka visar på att hon företräder den kollektiva normalism som råder i samhället. Normalismen avser rådande accepterade sociala strukturer, alltså rådande synsätt på manligt och kvinnligt (Gauntlett, 2010). Utifrån dessa gestaltningar bidrar Caroline således till att upprätthålla och reproducera den normalism Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) talar om. Däremot frångår hon den kollektiva normalismen då hon porträtterar sig själv inom ramarna för Jacobson och Edströms (1998) manliga könsstereotyp projektören. Då Carolines yrkesroll, politiker, traditionellt fallit inom ramen för stereotypen projektören skulle det kunna antas att hennes porträttering faller inom detta ramverk just på grund av att hon arbetar som politiker. Oavsett är porträtteringen relevant då hon gestaltar sig själv enligt traditionellt manliga attribut, vilket visar att stereotypen inte är könsbunden. I förlängningen kan hon genom detta i sin roll som subjekt enligt Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) bidra till att förändra rådande samhällsnormer, och inte enbart reproducera dem.

Vi fann även tendenser i övrigt material som strider mot den kollektiva normalismen. Liberalfeminismen menar att rådande samhällsföreställningar har möjlighet att förändras genom attitydpåverkan (Gemzöe, 2003) vilket bilderna är exempel på. Även Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) sätter subjektet i fokus och menar att det är människan själv som påverkar samhällsliga strukturer och normer. Hirdman (1988) menar också att genus är socialt konstruerat, vilket hänvisar till att det är dynamiskt och därmed har möjlighet till förändring. Samtliga teoretiska resonemang stödjer således tanken om att politikernas bilder har möjlighet att påverka följarnas tankar kring genus, genom deras gestaltningar.

Bilden där Fredrick porträtterar sig med en grismask på ansiktet anspelar på lättsamma uttryck för att framställa sig själv, både i sin genusroll och i sin roll som politiker. Detta flyttar således fokus från hans politiska åsikter till hans utseende, vilket enligt Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) synsätt i förlängningen torde kunna vara ett bidrag till att förändra den traditionella bilden av mannens genusroll. Hirdman (2001) menar nämligen att medier inte bara är med och återspeglar könsroller, utan även producerar dem. Kanalen Instagram bör beaktas som ett fönster för opinionsbildning då visuella intryck fått en allt mer väsentlig roll i dagens senmoderna samhälle (Eriksson och Göthlund, 2012). Trots att genus är dynamiskt (Cowie i Eriksson och Göthlund, 2012), är det fortfarande idag en struktur som präglas av historiska arv (Hirdman, 1988; Jarlbro, 2006), vilket tyder på att förändringar i strukturen tar lång tid. Fastän strukturerna är seglivade är flera politikernas flöde positiva exempel på att de börjat framställa sig själv enligt nya attribut. De placerar således inte sig själv i facket man eller kvinna, utan uttrycker istället flera delar av sin person som människa, vilket flyttar fokus från det traditionella sättet att se på genus i medier.

Butler (diskuterad i Eriksson och Göthlund, 2012) menar att genusrollerna och genustillhörigheten ofta baseras på imitation. Detta innebär att förändringar i alla former av framställningar måste ske för att ett skifte kring hur genus återges skall bli möjligt. Bilder blir framförallt viktiga då samhället på senare år blivit allt mer visuellt och de är även bärare av koder som normer och konventioner. Visuella texter har också blivit allt viktigare i människans genuskonstruktion (Eriksson och Göthlund, 2012), vilket blir avgörande för genusframställningar då människan måste inneha en genuseditet för att

sedan kunna porträttera sig själv utifrån den. Alltså måste förändring ske i den egna jag-uppfattningen, innan förändringen i gestaltningarna kan ske. Studiens bilder visade att förändringar delvis har skett, vad gäller framställningar av genus i bild, vilket i förläggningen torde leda till att imitationen kring genus börjar te sig annorlunda.

Giddens uppdelning av medvetandet blir också central när det handlar om genusframställning. Den praktiskt medvetna nivån avser beteende som sker på rutin (Månson, 2007), vilket beteende som uppladdning av bilder på Instagram faller under. Detta gäller inte samtliga Instagramanvändare, men det gäller den grupp som studerats i denna studie, då de laddar upp åtminstone fem bilder i veckan. För att beteende skall förändras på den praktiskt medvetna nivån, och i förlängningen även på den omedvetna nivån, krävs reflektioner på det diskursivt medvetna planet. Detta eftersom denna nivå avser reflektioner kring hur beteende på den praktiskt medvetna nivån ter sig (Månson, 2007). En av de studerade visade tydliga mönster som kan kopplas till att hon reflekterat över sin rollframställning på Instagram i det diskursivt medvetna. Det är Ylva då hon gör en tydlig distinktion mellan att framställa sig själv i arbets- eller träningsrollen. Hon har alltså reflekterat över, och gjort ett medvetet val kring hur hon vill framställa sig själv samt vilka konsekvenser detta kan innebära (Månson, 2007).

Goffman (1959) menar att subjektet sätter fokus vid att nå en kommunikativ maktposition, då hon framställer sig på scen. Detta genom att frånga sig information ur den vinkel hon tror att motspelaren skulle föredra. Dessa synsätt torde svara för de delar av det analyserade materialet som återspeglar Hirdmans (1988) genussystem, och upprätthåller Jacobson och Edströms (1998) genussterotyper. Giddens (Månson, 2007) gör en kombination av makro- och mikrostruktur, där mikrostrukturen avser människan och makrostrukturen avser samhällsliga institutioner (Månson, 2007). För Giddens står subjektet i fokus, då det är subjektet på mikronivå som har möjlighet att genom sitt förnuft och sina handlingar påverka strukturer på makronivå. Även liberalfeminismen sätter subjektet, människan, i fokus när det kommer till samhällsförändring (Gemzöe, 2003). De delar av det analyserade materialet som strider mot rådande genusnormer och ideal återknyter till att subjektet står i fokus, och är aktör när det kommer till förändring. Detta sammankopplas också till tankarna om att Web 2.0 utvecklats en mer demokratisk

plattform där alla får komma till tals. Då Web 2.0 är en social plattform med fokus på interaktion (Funk, 2009) innehar politikerna en aktiv roll, när det kommer till hur de ska gestaltas i bild. Den nya webben har också öppnat upp en deltagande demokrati, vilken skapar möjlighet för internets alla användare att delta i den demokratiska debatten. Således är de bilder som strider mot traditionella gestaltningar ett demokratiskt uttryck för att genus har fler infallsvinklar än vad historiska stereotyper tillåter. De visar också på att subjektet, precis som Giddens (diskuterad i Gauntlett, 2010) och liberalfeminismen (Gemzöe, 2003) menar, har en roll som makthavare när det kommer till att påverka samhällsutveckling.

6. Sammanfattning och diskussion

Eriksson och Göthlund (2012) menar att mannen som tecken är en *symbol* för styrka, då han historiskt kopplats samman med attribut som makt, civilisation och kultur.

Kvinnokroppen har istället varit tecken för det köttsligt erotiska, och har historiskt objektifierats (Eriksson och Göthlund, 2012). I denna studie ser vi däremot hur genusidealen bryts då genusframställningarna har tett sig förhållandevis lika mellan könen. Även kvinnorna har svarat för de attribut Eriksson och Göthlund (2012) tillskriver mannen, och männen svarar för attribut som Gemzöe (2003) och Jacobson m.fl. (1998) beskriver som kvinnliga.

Genusrepresentationen på Instagram är inte traditionell till sin karaktär, vad gäller de studerade. Verkligheten är mycket mer nyanserad än vad samhällseliga stereotyper tillåter. De mönster som är tydliga i denna studie är att blandande egenskaper från de olika stereotyper Jacobson och Edström (1998) tagit fram, kommer till uttryck. De drag som präglat framställningen på Instagram är en kombination av arbete, styrka, moderlighet och fokus på yttre attribut. Vi ser även tendenser som speglar humor och vardag, vilket visar på att de politiker vi studerat önskar skildra sig själv ur ett mer folkligt perspektiv än vad vi är vana att se dem i traditionella medier (Jarlbro, 2006). Samtliga tendenser är rådande både vad gäller männen och kvinnorna. Något som också återspeglas i de studerade politikernas gestaltningar, är att de manliga dikotomier Jacobson m.fl. (1998) och Gemzöe (2003) fastslagit, är främst förekommande. De dikotomier som representerar stereotyp manlighet kommer även till uttryck frekvent hos kvinnorna. Dock är det viktigt att beakta att vi studerat en grupp politiker, och att den traditionella politikern faller under den manliga genusstereotypen projektören. Således hade resultaten kunnat te sig helt annorlunda om en annan grupp studerades. De skillnader som finns handlar däremot om vilken vinkling politikerna har då de gestaltar sin femininitet. Männen tar en moderlig vinkling medan kvinnorna framställer sig med fokus på utseende.

Tidigare forskning gjord av Ekman och Widholm (2014) har visat att svenska politikers Instagramanvändande inte har någon koppling till den politik de för, utan att det snarare är en kanal som speglar en mer personifierad bild av dem. Det vi har sett har dock inte helt stämt överens med tidigare forskning. De inlägg vi såg förekomma på deras konton

är snarare en kombination av dels politiskt relaterade inlägg, dels personliga inlägg. Däremot är de aldrig privata, vilket kan ses som ett resultat av att de är offentliga personer i sina roller som politiker. I denna studie har fokus visserligen frångått politiska åsikter, då det inte är den politiska kommunikationen som studerats. Trots detta kunde vi tydligt se att arbetsrelaterade bilder med politiska budskap förekom.

De mönster som finns i genusrepresentationen tyder dels på att de studerade präglas av traditionella stereotyper. Överlag visar dock tendenser på att de stereotyper studien utgått från är förlegade. Hindret vi ser med Jacobson och Edströms (1998) stereotyper bygger framförallt på att de är könsbaserade, och redan från början delar upp genus i två kategorier. Vårt förslag är istället att genusstereotyper inte borde bygga på att tillhöra ett visst kön. Istället borde de tillhöra en grupp människor som betar sig lika. Alltså är inte hushållsfunktionären en *kvinna*, utan istället en *person* som tar hand om hemmet och barnen. Alternativt anser vi att människor inte bör ses utifrån stereotypa beskrivningar alls, utan istället låta dem utvecklas på egen hand, i vilken riktning de än vill. Således är det dags för medierna att ändra sin agenda. Vi har studerat hur klassiska mediala stereotyper förhåller sig till en grupp verkliga människor, och de sammanstrålar inte. Politikerna visar upp mer nyanserade bilder av sig själva i sina egna kanaler, och det är dags för medierna att ta efter. Medier anspelar på att spegla verkligheten och genom att använda föråldrade stereotyper till detta utvecklar medierna inte samhället, de håller snarare det tillbaka.

I analysen diskuterades det faktum att Caroline framställer sig själv enligt drag som kan kopplas till vad som traditionellt setts som kvinnligt och genusstereotypen skönhetsslaven. Vi diskuterade även att detta innebär ett upprätthållande av traditionella normer och samhällets föreställda gemenskaper utifrån valt teoretiskt ramverk. En liknande analys gjordes av manlig maskulinitet och den kollektiva normalismen, då männens gestaltningar placerade dem inom ramen för projektören. Diskussionen om genusroller blir komplex i det avseende att dessa gestaltningar tolkas negativt. Om vi ser till ett samhälle där genusrollerna har en neutral förhållning till varandra, skulle individer kunna gestalta sig som olika former av människor, utan att lägga fokus på det biologiska könet. Detta skulle således leda till att Caroline skulle kunna framställa sig

själv med fokus på sitt yttre, och männen med fokus på sitt arbete, om detta är intresse som faller dem i smaken.

Att gestaltningen på Instagram ter sig mer nyanserad och utvecklad från traditionella normer är positivt ur ett liberalfeministiskt synsätt (Gemzöe, 2003) samt i förhållande till att det bryter mot Hirdmans (1988) genussystem och genuskontrakt. Den utveckling som däremot behöver ske är en neutralisering av vad som anses manligt och vad som anses kvinnligt. Idag råder fortfarande en komplexitet vad gäller genusuppbyggnad, så till vida att allt som anses vara normbrytande ses som positivt, medan allt som följer normen ses som negativt. Detta hämmar möjligheten för en samhällsnorm som bygger på att genus inte ses utifrån manligt och kvinnligt, utan istället som en neutral grund där människor har möjlighet att växa fram, i vilken riktning de än önskar.

Det är strategiska val av publikationer vi sett genom de studerades Instagramkonton, då tydliga roller har varit framträdande. Detta tyder på att en tankeverksamhet har skett i den diskursiva medvetna nivån vilket återigen kan sammankopplas med deras offentliga roll som politiker. Rollerna har anpassats och varit positiva, vilket stämmer med Goffmans (1959) synsätt. Detta blir i förlängningen ett resultat av det Eriksson och Göthlund (2012) menar med att bilder aldrig återspeglar verkligheten utan att de istället enbart är en social konstruktion av det som önskas visas. Dock menar de att bilder fortfarande är viktiga för människan då det kommer till hennes socialisationsprocess och genusbyggande, vilket får betydelse för subjektet på både mikro- och makronivå.

6.2 Slutsats

Initialt hade vi tänkt pröva Jacobson och Edströms stereotyper och därefter antingen verifiera eller falsifiera dem, för att sedan komplettera dem med nya mallar utefter vad som framkommit i studien. Dock anser vi att det inte är möjligt att sätta upp nya stereotyper, vi kan enbart falsifiera teorin. Web 2.0 innebär en plattform där människor, och i detta fall politiker, själva har möjlighet att genom en deltagande demokrati bestämma hur genus skall representeras och i förlängningen också konstrueras, eller reproduceras. Stereotyper är precis som Stier (2009) skriver, ett sätt att upprätthålla ett ”vi och dem”-tänkande. Vad gäller genus borde det aldrig finnas en uppdelning mellan

vi och dem. Stereotyper blir således ett förlegat sätt att förhålla sig till genus på. Istället borde kvinnor och män ses som människor, vilka har möjlighet att utveckla sin genusroll åt vilket håll de än vill, oberoende av hur samhället tidigare sett ut, och oberoende av hur medier bestämt att genus skall gestaltas. Det är nya tider nu, makten ligger i händerna på medborgarna, och inte i händerna på medierna.

Avslutningsvis vill vi återigen poängtera vikten av att bildanalytisk metod inte avser att bidra med generella sanningar. En bildanalys är en möjlig tolkning av verkligheten, vilket innebär att metoden enbart bidrar till att frambringa tendenser i det material som analyseras (Eriksson och Göthlund 2012).

6.3 Förslag till vidare forskning

Då denna studie har ett relativt lågt generaliseringsanspråk anser vi att det hade varit av intresse att fördjupa sig i ämnet, dels genom ett bredare urval, dels genom att undersöka ett större antal bilder. Det hade även varit intressant att komplettera studien med kvalitativa intervjuer. Trots att människor inte alltid gör vad de säger, kan det vara kompletterande att ta del av deras tankar kring sin gestaltning på sitt Instagramkonto. Vidare hade studien kunnat breddas till att studera allt bildmaterial i kanalen, och inte enbart bilder där politikerna själva porträtteras.

Aresta m.fl. (2015) studerar skillnader mellan olika åldersgrupper då det kommer till porträttering av jaget på internet. Det hade varit intressant att ta stöd i deras studie för att fördjupa den studie vi gjort, och rikta fokus på att studera hur åldersskillnader på Instagram påverkar bildflödet, samt hur det i förläggningen påverkar framställningen av genus. Denna studie hade varit relevant att applicera på politiker, men även andra grupper skulle kunna vara relevanta. Sedermera är det av intresse att ta studien vidare genom att fördjupa den även inom andra sociala medier, samt se till hur kombinationen av en människas alla sociala kanaler harmonierar med varandra. Ser genusporträttering olika ut för olika sociala medier, eller följer en viss människa en specifik diskurs?

I vårt fall har vi gjort en fallstudie inom fältet visuell kommunikation. Det hade även varit intressant att genomföra en liknande studie med fokus på ett annat fält, till exempel

fältet för politisk kommunikation. Då med fokus på politiska strategier som förekommer på det sociala mediet Instagram, istället för att undersöka hur genusroller kommer till uttryck, som i denna studie. Eller hur den politiska partitillhörigheten påverkar framställningen av genus. Vidare hade forskare kunnat studera hur mycket av det material som publiceras på kanalen som innehåller politiska budskap och vad som är ren underhållning. En annan aspekt som känns relevant att lyfta är hur mycket och på vilket sätt politikerna interagerar med sina följare, vilket hade blivit en studie med fokus på deltagande demokrati.

Avslutningsvis hade vår studie kunnat replikeras och göras på en helt annan urvalsgrupp än politiker. Det hade överlag varit givande att se hur genus ter sig bland andra grupper på Instagram. Även att applicera andra teoretiska ramverk på den studie vi utfört hade genererat ett annat forum för analys och diskussion.

Referenser

Böcker

Angelöw, Bosse och Johnsson, Thom (2000). *Introduktion till socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bohlin Brundin, Pia och Hasselberg, Kersti och Kühlnhorn, Britt-Marie (1989). *Lärobok i bild*. Stockholm: Almqvist och Wiksell.

Castells, Manuel (2002). *Internetgalaxen: reflektioner om Internet, ekonomi och samhälle*. Göteborg: Daidalos.

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ekman, Karin (1998). *Var så god - makt, kön och media*. Stockholm: Rabén Prisma.

Ekström, Mats och Larsson, Larsåke (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Eriksson, Yvonne och Göthlund, Anette (2012). *Möten med bilder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Fagerström, Linda och Nilson, Maria (2008). *Genus, medier och masskultur*. Malmö: Gleerup.

Fiske, John (2001). *Kommunikationsteorier: en introduktion*. Borås: Wahlström & Widstrand.

Freidenvall, Lenita och Jansson, Maria (2010). *Politik och kritik - En feministisk guide till statsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Fuchs, Christian (2014). *Social Media - a critical introduction*. London: SAGE.

- Funk, Tom (2009). *Web 2.0 and beyond: Understanding the new online business models, trends, and technologies*. Westport: Praeger.
- Gauntlett, David (2010). *Media, Gender and Identity, an introduction*. New York: Routledge.
- Gemzö, Lena (2003). *Feminism*. Stockholm: Bilda Förlag
- Goffman, Erving (1959). *Jaget och maskerna - en studie i vardagslivets dramatik*. Smedjebacken: Nordstedts Akademiska Förlag.
- Gripsrud, Jostein (2002). *Mediekultur Mediesamhälle*. Göteborg: Diadalos AB.
- Hirdman, Anja (2001). *Tilltalande bilder*. Stockholm: Atlas.
- Jacobson, Maria och Edström, Maria (1998). *Allt är Möjligt - En handbok i mediekritik*. Malmö: Sveriges Tidskriftsverkstäder.
- Jarlbro, Gunilla (2006). *Medier, Genus och Makt*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Johnson Dennis W. (2009). *Campaigning for president 2008: Strategy and tactics, new voices and techniques*. New York: Routledge.
- Månson, Per (2010). *Moderna samhällsteorier : traditioner, riktningar, teoretiker*. Stockholm: Norstedt.
- Panagopoulos, Costas. (2009). *Politicking online*. London: Rutgers.
- Rose, Gillian (2012). *Visual Methodologies - An Introduction to Researching with Visual Materials*. London: SAGE.

Shirkey, Clay (2007). *Here comes everybody*. England: Penguin.

Stier, Jonas (2009). *Kulturmöten - en introduktion till interkulturella studier*. Lund: Studentlitteratur AB.

Thuren, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.

Trost, Jan (2004). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB.

Waern, Yvonne och Pettersson, Rune och Svensson, Gary (2004). *Bild och föreställning - om visuell retorik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Forskningsrapporter

Hirdman, Yvonne (1988). *Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning*. Uppsala: Maktutredningen.

Vetenskapliga artiklar

Aresta Mónica och Pedro Luis och Santos Carlos och Moreira António (2015). Portraying the self in online contexts: context-driven and user-driven online identity profiles. *Journal of the Academy of Social Sciences*. Nr 10/1. Sid 70-85.

Barnett, Steven (1997). "New media, old problems - New technology and the political process. *European Journal of Communication*. Nr 12. Sid 193-218.

Ekman, Mattias och Widholm, Anders (2014). Politicians as Media Producers. *Journalism Practice*. Nr. 9/1. Sid 78-91.

Larsson, Anders O och Kalsnes, Bente (2014). Of course we are on Facebook: Use and non-use of social media among Swedish and Norwegian politicians. *European Journal of Communication*. Nr 29/6. Sid 653-667.

Lilleker, Darren G och Koc-Michalska, Karolina (2013). Online Political Communication Strategies: MEPs, E-Representation, and Self-Representation. *Journal of Information Technology & Politics*. Nr. 10. Sid 190-207.

Schill, Dan (2012). The Visual Image and the Political Image: A Review of Visual Communication Research in the Field of Political Communication. *Review of Communication*. Nr 12/2. Sid 118-142.

Wodak, Ruth (2011). Disenchantment with Politic and the Salience of Images. *Images in Use*. Sid. 69-88.

Wright, Scott (2009). Political blogs, representation and the public sphere. *Aslib Proceedings*. Nr. 61/2. Sid 155-169.

Wring, Dominic och Ward, Stephen (2010). The media and the 2010 campaign: The television election? *Britain votes 2010* Sid. 217-232.

Internet

Instagrams webbplats. <https://instagram.com/about/us/>. 2015-04-09.

Länsstyrelsens webbplats. <http://www.lansstyrelsen.se/skane/sv/manniska-och-samhalle/jamstallldhet/metoder-verktyg/vad-ar-jamstallldhet/pages/index.aspx>. 2015-04-24.

Twitters webbplats. <https://support.twitter.com/articles/20170358-vanliga-fragor-om-twitter>. 2015-05-18.

Vetenskapsrådets webbplats. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>. 2015-04-24.

Bilagor

Bilaga A Bilder

Ylva Johanssons bilder

Bild 1 (Y1): <https://instagram.com/p/2GDovAB1DF/?taken-by=ylvajulia>

Bild 2 (Y2): <https://instagram.com/p/2Foeazh1N-/?taken-by=ylvajulia>

Bild 3 (Y3): <https://instagram.com/p/19-5zFB1K6/?taken-by=ylvajulia>

Bild 4 (Y4): <https://instagram.com/p/12O4O0B1CF/?taken-by=ylvajulia>

Bild 5 (Y5): <https://instagram.com/p/12Nsb4h1BJ/?taken-by=ylvajulia>

Caroline Szybers bilder

Bild 1 (C1): <https://instagram.com/p/2Gebk0qwF9/?taken-by=carolineszyber>

Bild 2 (C2): <https://instagram.com/p/13FZVzqwNd/?taken-by=carolineszyber>

Bild 3 (C3): <https://instagram.com/p/1iInmdqwNT/?taken-by=carolineszyber>

Bild 4 (C4): <https://instagram.com/p/1ObTaeqwMN/?taken-by=carolineszyber>

Bild 5 (C5): <https://instagram.com/p/zec-vLKwBL/?taken-by=carolineszyber>

Fredrick Federleys bilder

Bild 1 (F1): <https://instagram.com/p/2OF18tGadm/?taken-by=federley>

Bild 2 (F2): <https://instagram.com/p/2D-Ph7Gbj/?taken-by=federley>

Bild 3 (F3): <https://instagram.com/p/1-An9bmaRj/?taken-by=federley>

Bild 4 (F4): <https://instagram.com/p/12tt-GGaSH/?taken-by=federley>

Bild 5 (F5): https://instagram.com/p/109_5GmaT7/?taken-by=federley

Daniel Riazats bilder

Bild 1 (D1): <https://instagram.com/p/1-h93VnYd0/?taken-by=driazat>

Bild 2 (D2): <https://instagram.com/p/1pqwrvnYRx/?taken-by=driazat>

Bild 3 (D3): <https://instagram.com/p/1Vd2vDnYXK/?taken-by=driazat>

Bild 4 (D4): <https://instagram.com/p/1QvMFrnYSw/?taken-by=driazat>

Bild 5 (D5): <https://instagram.com/p/02mFRqHYYv/?taken-by=driazat>